

OSNOVNA ŠOLA POLJE

ETNOLOGIJA

Idrijska čipka – mnogo več kot le okras

Raziskovalna naloga

Avtorici:

PIA PREŠEREN, 7. c

VERONIKA KOLMANIČ, 7. c

Mentorica: mag. MATEJA DRNOVŠEK

Ljubljana, 2020

ZAHVALA

Zahvaljujeva se mentorici mag. Mateji Drnovšek za pomoč in podporo pri izdelavi raziskovalne naloge ter staršema za vse prevoze do intervjuvank in na festival Idrijske čipke.

Zahvaljujeva se tudi:

- gospe Olgi Ferjančič,
- gospe Irmi Vončina, lastnici trgovine Galerija idrijske čipke,
- učencem 5. a, 5. b, 5. c, 6. a, 6. b, 6. c, 8. a, 8. b, 8. c, 9. a, 9. b, 9. c razreda OŠ Polje za reševanje anketnih vprašalnikov,
- ostalim odraslim anketirancem,
- najinima družinama, še posebej najinim staršem.

Pia Prešeren in Veronika Kolmanič

POVZETEK

Idrijska čipka je okrasni izdelek iz sukanca in je del naše kulturne dediščine. Uporablja se za okraševanje stanovanj in predmetov (zavese, nakit, mize), tekstilno industrijo in cerkvene prte. Čipkarstvo sega v 16. stoletje. Vse odkar je idrijska čipka nastala se razvija. V raziskovalni nalogi sva se dotaknili njenega nastanka in celotnega razvoja po posameznih stoletjih. Pred dvema letoma je Idrijska čipka bila uvrščena tudi na Unescov seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva. Kako zelo je idrijska čipka pomembna za Slovence vidimo tudi iz tega, da je vsako leto organiziran Festival Idrijske čipke, idrijska čipka pa se pogosto podarja kot protokolarno gradivo za tuje goste iz sveta politike in zabave. Da bi najino poznavanje o idrijski čipki poglobili sva tudi sami obiskali Festival idrijske čipke in o njej intervjuvali klekljarico gospo Olgo Ferjančič in lastnico trgovine Galerija idrijska čipka v Ljubljani gospo Irmo Vončina. Kako dobro idrijsko čipko poznajo ostali najini sovrstniki in tudi odrasli pa sva preverjali s pomočjo anketnega vprašalnika na katerega je skupno odgovorilo 338 oseb.

KAZALO

ZAHVALA.....	1
POVZETEK	2
KAZALO	3
1 UVOD	5
2 TEORETIČNI DEL.....	6
2.1 IDRIJSKA ČIPKA.....	6
2.2 ZGODOVINA IDRIJSKE ČIPKE	6
2.2.1 ZAČETKI KLEKLJANIH ČIPK NA IDRIJSKEM V 17. STOLETJU	7
2.2.2 RAZMAH ČIPKARSTVA NA SLOVENSKEM V 18. STOLETJU	9
2.2.3 RAZVOJ ČIPKARSTVA V 19. STOLETJU	9
2.2.4 ČIPKARSTVO V 20. STOLETJU	11
2.2.5 ČIPKARSTVO DANES	12
2.3 KLEKLANJE.....	13
2.3.1 KLEKLJARSKI PRIPOMOČKI	14
2.3.2 ELEMENTI KLEKLJANJA	18
2.3.2 TEHNIKA KLEKLJANJA	18
2.5 POMEN IDRIJSKE ČIPKE	18
2.6 FESTIVAL IDRIJSKE ČIPKE.....	19
2.7 ZAŠČITA IDRIJSKE ČIPKE	20
3 IZHODIŠČE RAZISKAVE	22
3.1 CILJI RAZISKAVE	22
3.2 POSTAVITEV HIPOTEZ	22
3.3 METODOLOGIJA.....	22
3.3.1 RAZISKOVALNA METODA.....	22

3.3.2 VZOREC.....	23
3.3.3 PREDSTAVITEV VPRAŠALNIKA.....	23
4 REZULTATI RAZISKAVE.....	24
4.1 INTERVJUJ S KLEKLAJRICO GOSPO OLGO FERJANČIČ	24
4.2 INTERVJU Z GOSPO IRMO VONČINA, LASTNICO TRGOVINE GALERIJA IDRIJSKE ČIPKE .	25
4.3 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA	28
4.4 UGOTOVITVE	36
4.5 POTRJEVANJE HIPOTEZ.....	38
5 ZAKLJUČEK	39
6 LITERATURA IN VIRI	41
7 PRILOGE	44
7.1 VPRAŠALNIK ZA GOSPO OLGO FERJANČIČ	44
7.2 VPRAŠALNIK ZA GOSPO IRMO VONČINA, LASTNICO TRGOVINE GALERIJA IDRIJSKE ČIPKE	44
7.3 ANKETNI VPRAŠALNIK.....	45

1 UVOD

Idrijska čipka je mnogo več kot le okras in je pomemben del slovenske kulturne dediščine. V današnjih časih se ohranja predvsem zaradi turizma. V Idriji vsako leto poteka Festival idrijske čipke, katerega lahko obišejo otroci ter odrasli in se tam veliko naučijo. Festival poteka že od leta 1953 in ga vsako leto obiše več ljudi.

Osredotočili sva se predvsem na zgodovino in izdelavo idrijske čipke. Čipkarstvo se je začelo razvijati proti koncu 17. stoletja. Od začetka so bile idrijske čipke precej grobe in namenjene srednjemu sloju. Čipke izdelujejo predvsem ženske in deklice, ki obiskujejo čipkarsko šolo. Izdelujejo jih s klekljanjem. Klekljarice jih ustvarjajo s pomočjo papircev, ki jih namestijo na bulo. Izdeluje se jo lahko ročno ali strojno in so modni dodatek veliko oblačilom. Iz njih so narejeni tudi nekateri prti, prtički, zavese, posteljnine, itd. Uporabljajo se tudi v slikarstvu in kiparstvu. Naredili sva tudi intervju s prodajalno v stari Ljubljani.

Strojno izdelane čipke so že nekaj let popularne po celem svetu, ročno izdelane pa so veliko bolj dragocene in cenjene. Ročno narejene obleke iz čipk lahko stanejo tudi po več sto tisoč evrov, medtem, ko strojno izdelane čipke stanejo bistveno manj.

Za glavni cilj sva si zastavili odkriti zgodovino in izvedeti čim več o izdelavi idrijske čipke. Posvetili sva se tudi temu, koliko se Slovenci spoznajo na idrijsko čipko, kar bova skušali ugotoviti preko anket.

Pred začetkom izdelovanja raziskovalne naloge tudi sami nisva vedeli prav veliko o idrijski čipki. Najino spoznavanje se je začelo z obiskom Festivala idrijske čipke v Idriji. Med izdelovanjem raziskovalne naloge pa sva ugotovili, da se večina mladih ne zanima za čipke, razen v krajih, kjer obstajajo čipkarske šole. Tam dobijo veliko spodbude s strani šol, ki jih obiskujejo, ter s strani njihovih družin.

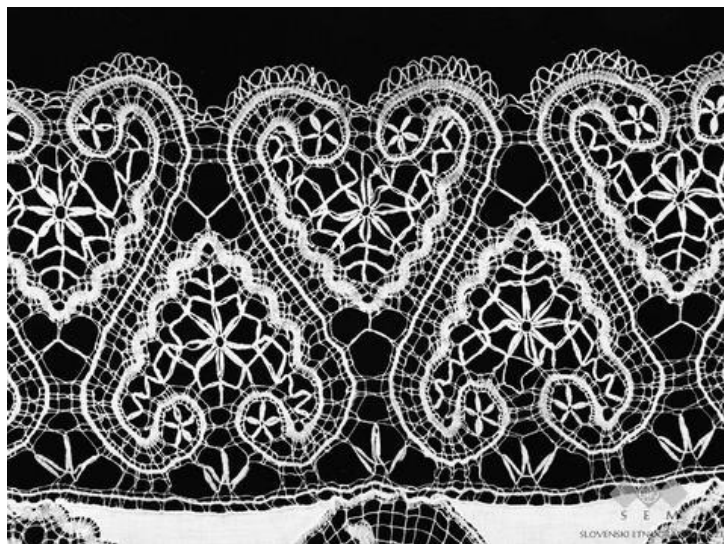
Najino mnenje je, da bi ljudje morali bolj ceniti izdelke idrijske čipke, saj zahtevajo veliko ur truda, potrpežljivosti, natančnosti in ročnih spretnosti. Prav tako pa so pomemben del slovenske kulturne dediščine in nadaljevanja tradicije, ter zelo pomemben modni dodatek.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 IDRIJSKA ČIPKA

Glede na Slovar slovenskega knjižnega jezika (2005) je čipka luknjičast okrasni izdelek iz sukanca. Čipke se izdelujejo iz lanenih in bombažnih niti, svile, redkeje volne, umetnih materialov ali kovinskih niti (Željan, 2019). Čipke se izdelujejo ročno ali strojno. Pri ročnem izdelovanju ločimo čipke glede na to, s kakšno pripravo se jih izdeluje oziroma kakšno orodje se pri tem uporablja. Tako govorimo o klekljanih, šivanih, vezanih, mreženih, pletenih ali kvačkanih čipkah (Stanonik, 2004).

Idrijska čipka je zvrst klekljane čipke, ki jo že stoletja izdelujejo v Idriji in je pomemben del slovenske kulturne dediščine. Svoje ime je dobila po mestu Idrija, glavnem in najstarejšem slovenskem čipkarskem središču, kjer že od leta 1876 neprekinjeno deluje tudi znamenita idrijska čipkarska šola. Zaznamuje jo določeno število čipkarskih tehnik, ki se je z leti dopolnjevala. Vse te različne vzorce so klekljarice poimenovala s podobami, ki so jih klekljale: srčkovke, potonke ali zibke (Idrijska čipka, 2018).

Slika1: Srčkovke nastale v 19. stoletju

2.2 ZGODOVINA IDRIJSKE ČIPKE

Natančni začetki izdelovanja šivanih in klekljanih čipk v evropskem prostoru niso znani, vsekakor pa segajo v 16. stoletje. Najstarejša in največja čipkarska središča so Flandrija, Italija

in Francija, ki so vso zgodovino narekovala razvoj čipk in z njim povezano modo in oblačilno kulturo predvsem višjega sloja prebivalstva. Od 18. stoletja naprej je bilo čipkarstvo v Evropi že dobro razširjeno, nastajala so številna čipkarska središča (Pucer, 2014).

2.2.1 ZAČETKI KLEKLJANIH ČIPK NA IDRIJSKEM V 17. STOLETJU

Klekljane čipke na Kranjskem

Na Slovenskem se je za poimenovanje končnega izdelka klekljarske obrti najbolj uveljavil izraz »čipka«. Mednarodni značaj plemstva je pripomogel, da je bilo čipkarstvo v širšem evropskem prostoru tekom 16. in 17. stoletja uveljavljena ročna spretnost, zlata doba čipk pa je veljala predvsem za 17. in 18. stoletje. K razvoju in priljubljenosti čipkarstva je izrazito prispevala takratna moda. Ta je v fevdalnem obdobju vključevala mnogo čipkastega okrasja. Sprva so bile v veljavi šivane čipke, nekoliko kasneje pa so se uveljavile tudi klekljane. Običaj izdelovanja čipk je bil zato sprva bolj povezan z družbenim slojem kot z zemljepisno lego.

Zibelka klekljanih čipk so Benetke, od koder so se čipke kmalu razširile tudi v Flandrijo od tam pa s selitvami protestantskih beguncev v nemške dežele. Za avstrijske dežele velja, da se je čipkarstvo začelo množično uveljavljati v 16. in 17. stoletju. Cesarski patent iz leta 1659 je sicer prepovedoval uporabo uvoženih belih nizozemskih čipk, dovoljene pa so bile nizozemske čipke, izdelane v avstrijskih deželah.

O čipkarstvu na slovenskem, pri čemer še ne moremo govoriti o klekljani čipki, v 16. stoletju še danes pričajo upodobitve v cerkvi sv. Primože nad Kamnikom, posebej prizor Marije s stolom, s katerim so izdelovali posebno vrsto čipk za izdelavo ženskega naglavnega okrasa.

V slovenskih deželah so se klekljanju čipk prve posvečale predvsem plemkinje, saj je to opravilo spadalo k vsakdanjim ženskim obveznostim. V 18. stoletju se je uporaba čipk razširila na vse sloje. Domačih čipk se je plemstvo posluževalo v manjši meri in za vsakdanjo rabo (Leskovec idr., 2012).

Začetki klekljanih čipk v Idriji

Začetki in izvor klekljanja v teh krajih so nejasni, zanesljivo pa vemo, da čipkarstvo v Idriji obstaja vsaj od druge polovice 17. stoletja, ko je prišlo do večjega razmaha in razvoja rudnika

živega srebra. Verjetno se je izdelovanje čipk v Idriji začelo spontano, potem pa se je zaradi nuje in koristi postopoma razširilo. Ženska dela pri rudniku v 15. in 16. stoletju niso bila redkost in so zajemala predvsem dela pri pripravi rude: prebiranje, drobljenje in čiščenje rude, po potrebi so sodelovale tudi pri drugih delih: transportu in nabavi življenjskih potrebščin. Ker so postajali tehnološki postopki od srede 17. stoletja vse bolj izpopolnjeni, so začele izgubljati delo pri rudniku. Z rudarskimi družinami, ki so v Idrijo prišle iz Šle zije in Saške se je zanesla čipka v Idrijo, kjer se je uveljavila z namenom izboljšanja zaslužka revnih rudarskih družin. Kasneje naj bi se čipkarstvo osvobodilo tujih vplivov in začelo se je izdelovanje čipk po lastnih vzorcih.

Podatki o izdelovanju čipk v Idriji in trgovanju z njimi segajo v leto 1696. Izdelovanje čipk v Idriji je povezano z rudnikom živega srebra in življenjskimi razmerami v Idriji in okolici. V rudniku so delali le možje, žene pa so skrbele za gospodinjstvo. Ker niso imeli veliko plodne zemlje, so žene začele klekljati in prodajati čipke, s tem pa so pomembno prispevale k družinskemu proračunu. Idrijske klekljarice so hotele že zelo zgodaj svoje izdelke narediti prepoznavne na trgu in jih kot take prodajati s svojim imenom. Prvo omembo imena idrijska čipka tako zasledimo v arhivskih virih že leta 1788, čeprav so podatki o izdelovanju čipk v Idriji in trgovanju z njimi starejši, saj segajo v leto 1696.

Najstarejšo datirano čipko hrani Slovenski etnografski muzej v Ljubljani in nosi letnico 1677. Poznana je pod imenom Valvasorjeva čipka. Domnevamo lahko, da je bila izdelana med domačimi klekljaricami. O izdelovanju čipk v Ljubljani pa poroča slovenski polihistor Janez Vajkard Valvasor v Slavi vojvodine kranjske (Leskovec idr., 2012).

Slika 2: Čipka iz Valvasorjeve grobnice

2.2.2 RAZMAH ČIPKARSTVA NA SLOVENSKEM V 18. STOLETJU

Čipkarstvo na Idrijskem v 18. stoletju

Prvi večji razmah in rast je idrijsko čipkarstvo doseglo v drugi polovici 18. stoletja. Kramarji, ki so v mestu trgovali s čipkami in ob enem skrivaj kupčevali z živim srebrom, so bili s Kranjskega in povezani predvsem s Škofjo Loko, Radovljico in Tržičem, kraji znanimi po izdelovanju sukanca, platna in nogavic. Da bi omejil povezavo s temi gorenjskimi kraji, je rudniški upravitelj v Idriji želel ustanoviti potrebne delavnice – manufakture za predenje, pletenje in klekljanje (Leskovec idr, 2012).

Prva čipkarska šola v Ljubljani

Prva organizirana šola klekljanja je začela delovati leta 1763 v Ljubljani. Šola je bila rezultat pospeševanja razvoja različnih obrti v tistem času. Ustanovila jo je cesarica Marija Terezija. Prva izučena učiteljica klekljanja je bila Marija Ana Seipp, rojena v Ljubljani. Čipkarska šola je delovala do leta 1768. Šoli v Ljubljani ni uspelo zadržati slovesa čipkarskega izobraževanja. To prvenstvo je približno sto let pozneje dobila in tudi obdržala Idrija, ki ima največje zasluge za razvoj čipkarstva na Slovenskem. V Ljubljani in okolici pa je klekljanje kot dejavnost, proti koncu 19. stoletja, popolnoma zamrlo (Leskovec idr, 2012).

Dekliška industrijska šola v Idriji

Začetki organiziranega poučevanja v Idriji segajo v leto 1779, ko je bila ustanovljena Šola ženskih ročnih del - dekliška industrijska šola, na kateri so poleg drugih ženskih ročnih del (pletanja, predenja, šivanja) poučevali tudi klekljanje. V okviru delovanja industrijske šole sta bili organizirani dve ločeni dejavnosti: šola ter delavnica, ki so jo obiskovala dekleta, že seznanjena z ročnimi deli, vendar še brez izkušenj. Delo v delavnici je bilo plačano. Ozračje je bilo sproščeno, saj so se dekleta med delom lahko tudi pogovarjala in pela (Leskovec idr, 2012).

2.2.3 RAZVOJ ČIPKARSTVA V 19. STOLETJU

Čipkarstvo na Kranjskem je bilo v začetku 19. stoletja obrt, posebej uveljavljena v Idriji, Ljubljani, Kamniku in Stahovici. V tem času so prevzeli številne vzorce za klekljanje stavljenih čeških čipk iz Rudogorja. Za razširjanje teh čipk so zaslužne žene čeških nameščencev v rudniku.

V tridesetih letih 19. stoletja je bila Idrija v okviru avstrijskega cesarstva že znan in priznan kraj izdelovanja navadnih čipk, ki so jih prodajali ne le v takratni Iliriji temveč tudi na Štajerskem, Avstriji in posebej na Hrvaškem.

V drugi polovici 19. stoletja so čipke iz Idrije že slovele po svoji lepoti, čistoči, okusno izdelanih vzorcih in nizki ceni. Največ čipk so sklekljali za obrobjanje ženskih peč, mašnih oblek in za oltarne prte. Klekljanje v Idriji je že imelo značaj socialnega dogodka, kjer so se ženske v skupinah zbirale ob skupnem klekljanju.

Ključno in najpomembnejše obdobje za idrijsko čipkarstvo je nastopilo v sedemdesetih letih 19. stoletja. Klekljanje je imelo veljavo rednega poklica. Za trgovski preboj idrijskih čipk v svet je bila ključna prva idrijska trgovina s čipkami Štefana in Karoline Lapajne, ki je bila ustanovljena leta 1860. Pri hitrem pospeševanju ter razcvetu čipkarske obrti v Idriji gre za prepletanje dveh osrednih dejavnikov: trgovskih ambicij in spretnosti domačih idrijskih trgovcev s čipkami, zlasti zakonskega para Lapajne ter nadarjenosti njune nečakinje Ivanke Ferjančič za oblikovanje in klekljanje.

Slika 3: Karolina Lapajne

Idrijske čipke so bile razstavljene na obrtnih in svetovnih razstavah, ki so bile v 19. stoletju zelo priljubljene. Tako so bile razstavljene na veliki deželni razstavi v Ljubljani 1839, še bolj pomembna za njihovo prepoznavnost pa je bila predstavitev na svetovni razstavi na Dunaju

leta 1873. Na slednji so bile tudi nagrajene. Po uspešni razstavi na Dunaju se je zanimanje za čipko še bolj povečalo. Ivanka Ferjančič je odšla na Dunaj na dodatno izpopolnjevanje. Ivanka Ferjančič je preoblikovala obstoječe vzorce ter oblikovala določena tehnična pravila. Lastne izvirne ideje je znala uspešno prenesti v nove oblike, drugačne od starih tradicionalnih vzorcev.

Po večletnih prizadevanjih je 17. oktobra 1876 končno prišlo do odprtja čipkarske šole. Prva voditeljica je bila Ivanka Ferjančič, ki jo je nadomestila njena sestra Antonija Ferjančič (Leskovec idr., 2012).

2.2.4 ČIPKARSTVO V 20. STOLETJU

Ustanavljanje prvih čipkarskih šol:

V začetku 20. stoletja so bile na Loškem ustanovljene kar tri čipkarske šole. V Žireh 1906 (neprekinjeno deluje do danes), v Železnikih leta 1907 (s prekinitvijo med leti 1960 do 1994) in na Trati (Gorenja vas) leta 1909 (ukinjena leta 1962/1963). Na šolah so poučevale učiteljice, ki so obiskovale dunajski tečaj. Vse so bile nadarjene učenke idrijske čipkarske šole. Šole niso bile le izobraževalne ustanove, temveč so posredovale tudi delo in država je bila njihov založnik. Oskrbovala jih je z vzorci, od čipkarskih šol je proti plačilu odjemala izdelke učenk (Leskovec idr., 2012).

Slika 4: Učenke v šoli klekljanja leta 1912

Prva svetovna vojna je izdelovanje čipk močno okrnila, saj je primanjkovalo sukanca. Prodaja je upadla tudi v prvih letih po vojni zaradi visokih carin, zlasti češkega lanenega sukanca. Veliko spremembo so povzročili politični dogodki po koncu vojne, ki so globoko zarezali v nadaljnji razvoj klekljane čipke na Slovenskem (Leskovec idr, 2012). Priključitev Idrije h Kraljevini Italiji po koncu prve svetovne vojne je šoli, klekljaricam in trgovcem prinesla nov izziv. V novi državi so si morali poiskati nov trg in se mu prilagoditi. Tehniko širokega risa je v glavnem nadomestila tehnika ozkega risa (Željan, 2019).

V novo nastali kraljevini SHS, od leta 1929 Kraljevini Jugoslaviji, je Ljubljana prevzela vlogo središča za izobraževanje čipkaric in trgovino s čipkami. Leta 1919 je bil tu ustanovljen Osrednji zavod za ženski domači obrt. Prvi ravnatelj je bil Ivan Vogeljik, ki je poskrbel, da so čipkarske šole, ustanovljene pred 1. svetovno vojno nadaljevale z delom, čipkarske šole in tečaje pa je odprl tudi drugod po Sloveniji. Po zaslugi čipkarskih šol je bila kakovost čipk vedno boljša.

Po koncu 2. svetovne vojne naj bi klekljana čipka pomembno prispevala k obnovi med vojno uničenega gospodarstva. Idrija je bila spet združena z matično domovino. Na podlagi nacionaliziranega podjetja Franc Lapajne so ustanovili Čipkarsko zadrugo Idrija (Leskovec idr., 2012).

2.2.5 ČIPKARSTVO DANES

Danes je zanimanje za klekljano čipko zelo veliko. Klekljanje je razširjeno po vsej Sloveniji in deluje v okviru 120-ih društev, ki nadaljujejo tradicijo izdelovanja klekljane čipke. V tradicionalnih klekljarskih središčih Idriji, Železnikih in Žireh uspešno delujejo čipkarske šole z vedno večjim vpisom otrok. V krajih organizirajo vsakoletne čipkarske dneve ali festivale. Za ohranjanje klekljarske dediščine skrbijo tudi osnovne šole v drugih slovenskih krajih, ki imajo klekljanje za izbirni predmet ali prostočasno dejavnost. Številni so tečaji v okviru izobraževanja odraslih. Srečevanje v društvih in skupinah tudi v okviru programov tretje univerze, so namenjene predvsem ustvarjalnemu preživljanju prostega časa (Željan 2019).

2.3 KLEKLANJE

Poznamo ročno izdelane in strojne čipke. Ročno izdelane čipke glede na postopke izdelave delimo na klekljane, šivane kvačkane, pletene in vozlane ali čolničene čipke. Klekljanje je način prepletanja niti s katerim se ročno, s pomočjo klekeljnov, izdelujejo oziroma klekljajo čipke (Stanonik, 2004).

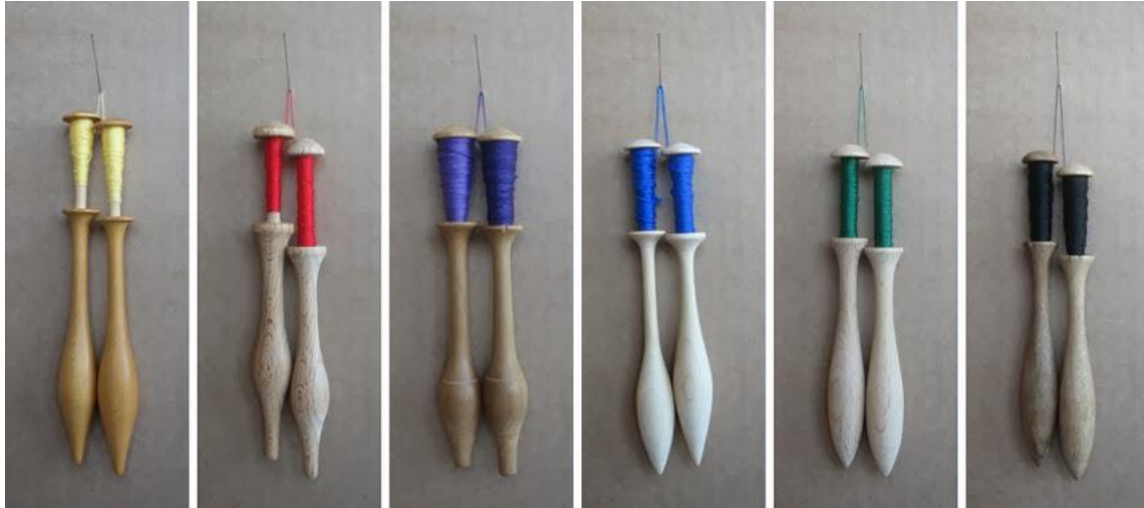
Slika 5: Klekljanje

Idrijski čipki se lahko reče tudi pametna čipka, saj je bula, na kateri se jih izdeluje narejena tako, da se med izdelovanjem ne premika. Napolnjena je z žagovino. Sukanec je narejen iz lana ali bombaža. Lahko je različne barve in velikosti. Primeren je za ročno in strojno šivanje. Kleklje se uporablja pri izdelavi čipke. Na njih je potrebno navezati sukanec. Vzorci so lahko različnih oblik oz. različnih motivov. V prejšnjem stoletju so klekljarice zaščitile vzorce z lepilnim trakom, zato, da se nit ni umazala s tušem. Istočasno pa so vzorcu podaljšale uporabnost, saj so ga lahko zaradi tega večkrat uporabile (Željan, 2019).

Čipke so lahko narejene s križanjem, sukanjem in pretikavanjem vsaj dveh ali več parov klekljev s sukancem. Pri čipkah je v uporabi več različnih vzorcev, med katerimi so nekateri originalni in značilni za posamezna območja. Za idrijsko čipko je značilen širši ali ožji trak, ki vijuga po celotni površini vzorca. Izdelovanje čipk daje vtis zelo zapletenega procesa, čeprav ima v resnici logičen potek. Vse klekljane čipke so izdelane iz številnih kombinacij samo dveh osnovnih postopkov premikanja niti – iz posukanja in prekrižanja niti.

Klekljamo tako, da s sukanjem in križanjem različnega števila vodoravno in/ali navpično tekočih niti ustvarjamo različne preplete, različne luknjičaste strukture v čipki. Za naše

območje najbolj značilen način prepletanja navpičnih in vodoravnih niti je tako imenovani ris ali platno. Pred klekljanjem zvežemo pare po dva klekeljna na katerih je navita nit. Klekeljne zvežemo v pare s klekljarskim vozlom, da se nam nit ne odvija.

Slika 6: Pari Klekljev

Za posukanje niti pri klekljanju potrebujemo dva klekeljna. Desni klekelj premaknemo – posukamo – čez levega. Za prekrižanje niti pri klekljanju potrebujemo štiri klekeljne. V vsaki roki držimo en par. Od vsakega para vzamemo notranji klekelj in premaknemo – prekrižamo – levi klekelj čez desnega.

Dva para klekelnov ter pravilno zaporedje ponavljanja osnovnih postopkov premikanja niti – posukanja in prekrižanja – je dovolj, da klekljamo zelo preprosto čipko, ki jo imenujemo kitica ali kitka (Od črte do čipke, 2009).

Klekljana čipka se navadno izdeluje s pomočjo vzorca, narisane na posebno predlogo, imenovano papirc (Stanonik, 2004).

2.3.1 KLEKLJARSKI PRIPOMOČKI

Za klekljanje rabimo klekljarsko blazino, košaro, kleklje, sukanec, vzorec in bucike. Poleg moramo imeti tudi še kvačko in škarje. Klekljarski pripomočki so se podedovali iz roda v rod, ostali so pri hiši, hči jih je dobila od mame ali tete, snaha od tašče in podobno. Zdaj jih izdelujejo za to strokovno usposobljeni obrtniki.

Klekljarska blazina

Klekljarsko blazino imenujemo bula in je nepogrešljiv del klekljarske opreme. Nanjo se z bucikami pripne vzorec. Naredi se jo tako, da blazino sešito iz zelo trpežnega materiala, napolnijo z žaganjem, da dobi obliko valja (Stanonik, 2004).

Slika7: Blazina za klekljanje ali bula

Košarica

Klekljarska blazina ali bula potrebuje košarico, da lepo sede vanjo. Navadno je podolgovate oblike, njena velikost pa je odvisna od dolžine blazine. Narejena je iz vrbovih paličic. Košare so izdelovali pletarji, vsako klekljarsko območje pa je imelo svoje mojstre. Namesto košare se lahko uporablja tudi lesen zabojček (Stanonik, 2004).

Slika 8: Košara za blazino

Kleklji

Kleklji so glavno orodje klekljaric. Po njih je klekljana čipka dobila ime. Klekelj je sestavljen iz tuljavice, na katero je navit sukanec, ki se zgoraj zaključuje z različno oblikovano kapico, spodnji del pa je podaljšan v trup, ki se izteče v konico ali pa je prisekan. Kleklji so po obliki zelo različni, odvisno od izdelovalca, pa tudi od pokrajine, kjer se uporabljajo. Pomembno je, da so čim bolj gladki in lepo tečejo med prsti. Narejeni morajo biti iz trdega lesa (Stanonik, 2004).

Slika 9: Različne oblike klekljev

Sukanec

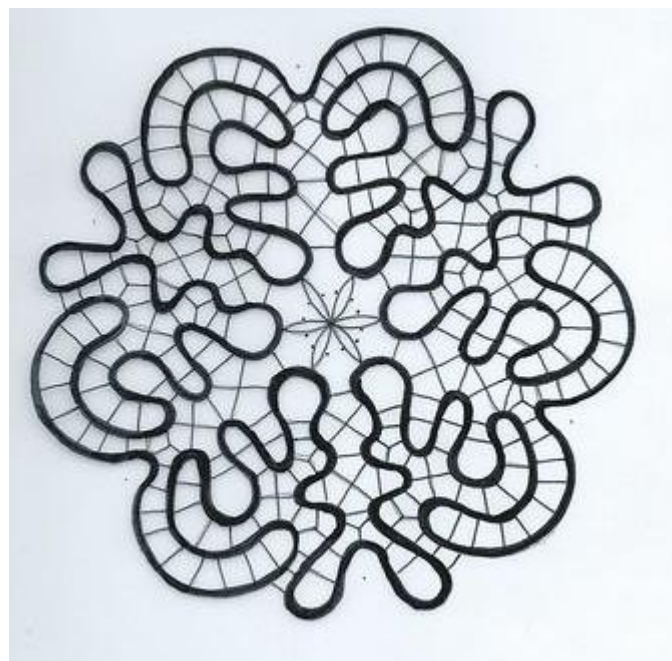
Sukanec je osnovno gradivo pri izdelovanju čipke. Najpogosteje se uporablja laneni in bombažni sukanec, saj sta zelo primerna tudi za vzdrževanje čipk. Za čipko, ki se kleklja na Slovenskem, je značilno, da je izdelana iz belega sukanca oziroma sukanca v naravni barvi. Le izjemoma so imele čipke, klekljane v širokem risu z narodnimi motivi po sredini tudi rdečo in modro nitko. Danes se pogosto uporabljajo barvni sukanci. Sukanci so različnih debelin. Tanjši je sukanec, težje je klekljanje (Stanonik, 2004).

Slika 10: Bombažni sukanec

Vzorec

To je slika čipke, ki je narisana na predlogi in jo imenujemo **papirc**. Papirc klekljarica najprej podloži z nekoliko tršim papirjem in ga z bucikami pripne na blazino. Pri klekljanju natančno sledi vzorcu, ki je opremljen tudi z osnovnimi podatki o risarju in s tehničnimi navodili. Praviloma velja, da je vzorec lahko izdelala le risarka, ki dobro pozna tehniko klekljanja. Vzorec ne sme vsebovati prvin, ki so tehnično neizvedljive (Stanonik, 2004).

Slika 11: Vzorec čipke

2.3.2 ELEMENTI KLEKLJANJA

Element klekljanja je določena ustaljena kombinacija osnovnih postopkov premikanja niti, to je posukanja in prekrivanja niti, in ustaljen, razmeroma samostojen postopek dela pri nastajanju in oblikovanju čipke (npr. zategovanje, izdelava zanke na klekljnu idr.). Za večino elementov klekljanja, ki jih uči Čipkarska šola Idrija, veljajo določena pravila. Pri nekaterih elementih klekljanja je možnih več različic (npr. število sukanj pri postavkih in zankah). Kljub temu se v praksi dogaja, da je potrebno odstopiti od uveljavljenih pravil. Takrat pravimo, da se »mora klekljarica znajti« ali »da delo samo pokaže najugodnejšo rešitev«. Tovrstna odstopanja so pravilna odločitev, če z njimi ohranimo ali izboljšamo estetski videz čipke (Od črte do čipke, 2009).

Obstaja kar 29 različnih elementov klekljanja, ki se nato delijo še na številne podelemente (lahko sta 2, pa vse do 15 podelementov). Najbolj osnovni elementi so premeti, postavki, zanke, nasnutki in zaključki na zanke ter prehodi (Idrijska čipka, 1994).

Elementi klekljanja kot ustaljeni, razmeroma samostojni postopki dela pri nasajanju in oblikovanju čipka pa so kvačkanje, dodajanje parov, odzemanje parov ter vozli (Od črte do čipke, 2009).

2.3.2 TEHNIKA KLEKLJANJA

Najznačilnejša tehnika idrijske čipke je t. i. »ris« - trak, ki se tradicionalno izdeluje s šestimi do osmimi pari klekljev. Ločimo široki ris, ki prevladuje v času Avstro-Ogrske monarhije in ozki ris (imenovan tudi »idrijski« ris), ki se pod italijanskim vplivom razvije v obdobju po prvi svetovni vojni (Idrijska čipka, 2018).

Tehnika klekljanja je prepoznavna kombinacija elementov klekljanja. Tehnik klekljanja je kar 59, čipkarska šola Idrija pa jih poimenuje na sledeči način: ažur ali luknjice, cvetka, flandrijski ris, granatno jabolko, idrijski ris, izpeljanke iz rogljičkov (srčkovke, križčevke ali križevke, potonke, pogačke, kranclnovke, zibke, krone, žabji skoki...), rožica kantu, močeradi, možgani, nagelj, pajki, različni polpremeti, različni risi, satovje, kitice, tulipani in številni drugi (Od črte do čipke, 2009).

2.5 POMEN IDRIJSKE ČIPKE

Idrijska čipka je del slovenske kulturne dediščine ter zahteva veliko truda in časa jo Slovenci zelo cenijo. Ne cenijo pa je samo Slovenci, ampak tudi turisti. Turisti so zelo zainteresirani za idrijsko čipko. V Idrijo pripotujejo iz vseh koncev sveta, samo za to, da bi si ogledali in kupili idrijsko čipko. Nekateri turisti jo bolj cenijo saj vedo, da zahteva veliko truda, nekateri pa manj. Poleg tega obiskujejo tudi muzeje, festivale ter šole klekljanja.

Zelo pogosto obišejo tudi Festival idrijske čipke, ki vsako leto poteka v Idriji. Tam kupijo izdelke, okraske in spominke iz idrijske čipke. Večina ljudi se ne ozira na njeno ceno, ker jo cenijo tako kot Slovenci (Festival idrijske čipke, 2020).

Za promocijo idrijske čipke pa danes poskrbijo tudi številna protokolarna darila. Idrijske čipke so kot protokolarno in poslovno darilo romale na različne konce sveta. Čipko so kot darilo, med drugimi, prejeli velika vojvodinja Luksemburga oktobra 2001. Prejela je prt in šest prtičkov iz idrijske čipke. Japonskemu cesarju Akihitsu so podarili klekljano dišavno blazinico, oblikovano posebej zanj, princesa Kiko pa je prejela v dar klekljan šopek češnjevih cvetov. Nekdanja danska kraljica Margareta II. ima tekač iz idrijske čipke, prav tako nekdanja španska kraljica Sofija. Ob rojstvu princa Georgea je slovenski veleposlanik v Londonu prestolonasledniku Williamu in njegovi ženi Kate ob rojstvu prvorojenca podaril zibelko Kiara, ki jo je izdelala skupina slovenskih oblikovalcev in v katero so vpletli čipko, ter posteljnino z idrijsko čipko Irme Vončina. Na japonski dvor so leta 2006 kot darilo ob poroki princese Sajako potovali tudi klekljane rokavice in robček s stiliziranim nageljnom, igralec Ben Affleck pa je leta 2007 prejel v dar par čevljev z idrijsko čipko (Intihar, 2019).

Slika 12: Šal podarjen ameriški državni sekretarki Condoleezi Rice

Idrijske čipke danes predstavljajo izziv priznanim umetnikom, modnim oblikovalcem in drugim ustvarjalcem. Dolgoletno sodelovanje med Naravoslovnotehniško fakulteto in idrijskimi klekljaricami pa je pripeljalo do izjemnih umetniških stvaritev, ki ne samo da ohranjajo tradicionalne vidike idrijske čipke, ampak s svojo samosvojestjo in svežino dokazujejo, da ima le-ta izjemne možnosti za oblikovanje in različne modifikacije v nove, modernejšje oblike. Idrijska čipka je tako postala modni dodatek v obliki razkošnega nakita, opazimo jo lahko kot gravure v stekleni in keramični posodi, kot potiske na oblačilih, kot telesne poslikave, kot okras na slaščicah ali kavi (Idrijska čipka, 2020).

Idrijska čipka tako že dolgo ni le okras na delu oblačila ali v obliki prtička. Uporablja se tudi v kulinariki (kot del okrasitve) iz nje se izdeluje različne vrste nakita, vstavlja se jo v pohištvo iz nje se izdeluje skulpture. Vedno bolj je prisotna v vsakdanjem življenju ljudi in tako tudi bolj prepoznavna. Kljub vsemu še vedno ni dovolj cenjena, saj veliko ljudi še vedno gleda le na ceno, a nihče ne ve koliko ur dela in truda je potrebnega za eno samo čipko, če tega ni nikoli poizkusil sam.

Slika 13: Klekljane zapestnice

2.6 FESTIVAL IDRIJSKE ČIPKE

Festival idrijske čipke je festival, ki s prekinitvami že od leta 1953 poteka v Idriji. Poteka meseca junija in je glavni promotor idrijske čipke. Lahko ga obišejo vse generacije in se tam tudi veliko naučijo o čipki, klekljanju itd. Sporočilo festivala zaznamujeta inovativnost in kreativnost.

Na festivalu lahko obiščemo številne razstave, kjer so na ogled domače in tuje klekljarske umetnine. Poleg tega so na voljo tudi številna strokovna srečanja, predavanja, klekljarske in kreativne delavnice ter podelitev klekljarskih certifikatov in izbori najboljše čipke na natečaju. Na Festivalu idrijske čipke poteka tudi tradicionalno državno tekmovanje v klekljanju za otroke in odrasle z različnimi težavnostnimi stopnjami klekljanja.

Tam lahko ljudje kupijo tudi različne spominke narejene iz idrijske čipke in drugih materialov. Obiskovalci lahko spretnost izdelovanja čipk opazujejo tudi na ulicah in v Čipkarski šoli Idrija, kjer klekljarice in učenci šole dokazujejo svoje spretnosti klekljanja. Festival je brezplačen, tako, da se ga lahko udeleži kdor koli si želi izvedeti čim več o čipki in klekljanju.

Tudi midve sva se udeležili festivala. Tam sva se naučili veliko novega in zelo sva uživali, saj je poskrbljeno za vse. Vsako leto ga obišče več ljudi saj je največja prireditev posvečena tradicionalni obrti klekljanja.

Slika14: Na festivalu idrijske čipke

2.7 ZAŠČITA IDRIJSKE ČIPKE

Po Unescovi Konvenciji o varovanju nesnovne kulturne dediščine nesnovna kulturna dediščina pomeni prakse, predstavitve, izraze, znanja, veščine in z njimi povezani orodja, predmete, izdelke in kulturne prostore, ki jih skupnosti, skupine in včasih tudi posamezniki prepoznava kot del svoje kulturne dediščine. Skupnosti in skupine nesnovno kulturno dediščino,

preneseno iz roda v rod, nenehno poustvarjajo kot odziv na svoje okolje, naravo in zgodovino, in zagotavlja občutek za identiteto in neprekinjenost s prejšnjimi generacijami, s čimer spodbuja spoštovanje do kulturne raznolikosti in človeške ustvarjalnosti (Nesnovna kulturna dediščina, 2011).

Na Unescov seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva se je konec leta 2018 vpisalo tudi klekljanje čipk v Sloveniji. Gre za primer posebne oblike ljudske obrti, ki se neprestano izpopolnjuje in dopolnjuje ter bogati življenjske zgodbe posameznikov.

Unescov reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva je najvidnejši izraz varovanja te dediščine v mednarodnem okolju (Željan, 2019).

Pomembna prelomnica v čipkarstvu je leto 2000, ko je Občina Idrija na Uradu za intelektualno lastnino ime idrijska čipka zavarovala z označbo porekla blaga »Idrijska čipka«. To skladno s slovensko zakonodajo sporoča, da so čipke, ki nosijo oznako idrijska čipka, izdelane na območju Dežele idrijske čipke, da so iz naravnih materialov, sklekljane v tradicionalnih tehnikah, na vzorcih, ki so kopija čipkarske dediščine ali elementi čipkarske šole ali avtorske čipke, in izpolnjujejo predpisane zahteve o kakovosti. Prav zaradi zahteve po preverjanju kakovosti je idrijska čipka izrazito prepoznavna. To ji omogoča natančno izdelan sistem ocenjevanja. Čipke, ki se lahko zavarujejo z označbo porekla blaga "Idrijska čipka", morajo izpolnjevati posebne kriterije, izpolnjevanje le-teh pa spremlja in kontrolira Odbor za označbo porekla Idrijske čipke (Idrijska čipka 2020).

Slika 15: Označba porekla

3 IZHODIŠČE RAZISKAVE

3.1 CILJI RAZISKAVE

Idrijska čipka je pomemben simbol za Slovenijo in za našo kulturno dediščino in bi o njej zato morali vedeti več kot v resnici vemo. Sami sva to vedeli, a kaj več od tega, da je za nas pomembna ne. Zato sva si za glavni cilj zastavili odkriti zgodovino o nastanku in razvoju idrijske čipke in izvedeti čim več o izdelavi idrijske čipke. Posvetili sva se tudi temu koliko se Slovenci spoznajo na idrijsko čipko, kar bova skušali ugotoviti preko anket.

3.2 POSTAVITEV HIPOTEZ

H1: Tujci bolj pogosto kupujejo idrijske čipke kot Slovenci.

H2: Klekljajo samo ženske/dekleta.

H3: Vprašani ne poznajo različnih tehnik klekljanja.

H4: Starejši kot so anketirani več vedo o idrijski čipki.

H5: Festival idrijske čipke obiskujejo večinoma starejši.

3.3 METODOLOGIJA

3.3.1 RAZISKOVALNA METODA

Uporabljene raziskovalne metode so bile: študij literature, metoda anketiranja, metoda intervjujev in analiza podatkov. Podatke sva večinoma pridobili iz posameznih knjig, ki sva jih dobili v knjižnici, nekaj malega z interneta in s pomočjo intervjujev. S pomočjo anketnega vprašalnika sva pridobili rezultate za analizo o poznavanju idrijske čipke, z njeno pomočjo sva skušali preveriti, koliko učencev in odraslih pozna idrijsko čipko, ali jo imajo v lasti in kako se jo izdeluje.

Spoznali sva se s starejšo klekljarico, ki obvlada klekljanje in jo povprašali po njenih izkušnjah in znanju. Da bi prišle še do več informacij in dobile bolj realen občutek kaj vse klekljanje obsega, sva obiskali Festival idrijske čipke in obiskali trgovino idrijske čiške v Stari Ljubljani.

3.3.2 VZOREC

Anketni vprašalnik je bil narejen za 5.a, 5.b, 5.c, 6.a, 6.b, 6.c, 8.a, 8.b, 8.c, 9.a, 9.b, 9.c razreda in za odrasle. Na vprašalnik je odgovoril 101 učenec petega in šestega razreda, enako število učencev osmega in devetega razreda in 136 odraslih. Na anketo je skupaj odgovorilo 338 ljudi.

Opravili sva dva intervjuja. Prvega s starejšo klekljarico gospo Olgo Ferjančič, drugega pa z gospo Irmo Vončina, lastnico trgovine Galerija idrijske čipke v stari Ljubljani.

3.3.3 PREDSTAVITEV VPRAŠALNIKA

Ankete so se izvajale od 30. 1. do 8. 2. 2020. Anketa je poleg spola, starosti in izobrazbe pri odraslih, vsebovala še 14 zaprtih vprašanj o poznavanju idrijske čipke. Z anketnim vprašalnikom sva si pomagale pri potrjevanju oziroma zavračanju hipotez.

Gospe Olgi Ferjančič sva zastavili 12 vprašanj, gospe Irmi Vončina pa 13.

Za obdelavo podatkov sva uporabili program Microsoft Office Excel 2013.

4 REZULTATI RAZISKAVE

4.1 INTERVJUJ S KLEKLAJRICO GOSPO OLGO FERJANČIČ

1. Se nam lahko na kratko predstavite?

Sem Olga Vrhunc Ferjančič, stara sem 87 let, doma sem iz Železnikov. Po poklicu sem ekonomski tehnik, obiskovala pa sem tudi čipkarsko šolo v Železnikih.

2. Kdo vas je navdušil za klekljanje in koliko ste bili stari, ko ste začeli klekljati?

Za klekljanje me je navdušila moja mama Albina, ki je tudi sama od malega klekljala. Njeni izdelki so bili zelo lepi in jih je tudi prodajala, udeleževala se je tudi tekmovanj v klekljanju. Sama sem šla s petimi leti v klekljarsko šolo.

3. Kdo vas je naučil klekljati?

Klekljati sem se učila v čipkarski šoli v Železnikih. Moja učiteljica je bila gospa Kosem. Ne spomnim se, da bi bila zelo stroga.

4. Ali se spominjate kateri je bil vaš prvi klekljan izdelek?

Mislím, da je bil moj prvi izdelek rožica iz kitice.

5. Naklekljali ste veliko izdelkov. Na katerega ste najbolj ponosni in koliko časa ste potrebovali, da ste ga izdelali?

Veliko je takšnih izdelkov in težko izberem le enega. Izpostavila bi čipko možgani, za katero sem potrebovala 11 ur.

6. Katera je vaša najljubša tehnika klekljanja?

Polpremet.

7. Mnogo let ste poučevali klekljanje v osnovni šoli. Kaj vas je spodbudilo k temu?

Že mnogo let sem aktivna pri likovnikih v Logatcu, kjer smo imeli tudi razstave izdelkov. Tako so tudi osnovnošolski učitelji videli moje izdelke in me povabili, da bi vodila čipkarske krožke v osnovnih šolah. Učila sem v osnovnih šolah v Ilirski Bistrici, Borovnici, Gornjem Logatcu,

Dolnjem Logatcu, Kuteževem, v Ljubljani. Krožke so obiskovali otroci od petega razreda dalje, ker je za klekljanje potrebna koncentracija in natančnost.

8. Ali se učili tudi odrasle?

Učila sem tudi odrasle, ki so bili pogosto še bolj zagreti za učenje.

9. Klekljanje se zdi bolj žensko opravilo. Ali ste klekljanja učili tudi fante?

Večinoma sem poučevala deklice in žene, ker je klekljanje res bolj žensko opravilo. Vendar pa sem imela tudi 4 učence. Fantje so se prav tako dobro naučili klekljati kot dekleta. Za klekljanje moraš imeti spretne prste, potrebna pa je tudi vztrajnost in natančnost

10. Klekljanje se zdi zapleteno ročno delo. Ali je potrebno dolgotrajno učenje, da nastane preprost prtič?

Seveda, učenje je dolgotrajno. Kako dolgo traja učenje pa je odvisno tudi od učenca, koliko je nadarjen, vztrajen in koliko vadi. Približno leto ali dve traja, da so učenci sposobni narediti preprost prtič.

11. Ali se vam zdi, da zanimanje za klekljanje narašča? Kaj je po vašem mnenju vzrok za to?

Mislím, da zanimanje kar narašča. Mlade navdušujejo starejši, njihovi sorodniki, pa tudi učitelji v šolah, zlasti v čipkarskih krajih kot so Železniki, Idrija in Žiri. Starejše pa navdušuje zavest, da je to naša dediščina, ki jo želijo nadaljevati. Čipke pa uporabljajo tudi slovenski modni oblikovalci, vedno bolj je prepoznaven klekljan nakit.

12. Ali še vedno klekljate?

Da, še vedno. Tudi učim še vedno, vendar le na domu. Nazadnje sem naklekljala izdelek češnje.

4.2 INTERVJU Z GOSPO IRMO VONČINA, LASTNICO TRGOVINE GALERIJA IDRIJSKE ČIPKE

Prodajna galerija v Ljubljani, GALERIJA IDRIJSKE ČIPKE, je usmerjena v ponudbo idrijskih čipk z geografskim poreklom, klekljanih na tradicionalen način. Njena lastnica je ga. IRMA VONČINA,

ki je priznana oblikovalka in mojstrica te tradicionalne slovenske umetnostne obrti. Med njeni najbolj odmevni deli sodita protokolarno darilo Slovenije japonskemu cesarskemu dvoru ob poroki princese Sajako 2006 (čipkaste rokavice in okrasni robček) ter posteljina z idrijsko čipko, ki jo je Slovenija podarila skupaj z zibelko britanskemu dvoru ob rojstvu princa Georgea Alexandra Luisa.

1. Katere izdelke prodajate v vaši trgovini?

V naši trgovini prodajamo izdelke iz čipke in sicer razne prtičke, tekače, zavese, nakit, novoletne okraske. Pri nas lahko tudi naročite izdelke iz čipke in jih izdelamo po želji stranke.

2. Kateri je vaš najbolj prodajani artikel?

Najbolj prodajani artikel so novoletni okraski, verjetno zaradi dostopne cene.

3. Ali imate stalne dobavitelje?

Da. Za našo trgovino kleklja več klekljaric. Večinoma so to starejše gospe, ki so zelo natančne in predane klekljanju.

4. Ali imate kakšen kriterij, po katerem izbirate, katere čipke boste prodajali?

Seveda. Prodajamo le tiste čipke, ki so narejene iz pravega sukanca, s pravilno tehniko in tradicionalnimi vzorci. Niti morajo biti lepo posukane ter enakomerno potegnjene.

5. Ali veste za kakšne namene pri vas kupci kupujejo čipke?

Včasih so ljudje kupovali čipke za opremo stanovanja. Danes, ko so stanovanja drugačna pa ljudje kupujejo čipke bolj za razna darila ali spominke.

6. Kakšne so cene?

Menim, da so cene čipk nizke glede na to, koliko truda in časa je vloženega v vsak izdelek.

7. Kdo so kupci?

Kupci so Slovenci in tudi tujci. Veliko je tudi turistov, ki kupijo čipko kot spominek. Turisti najraje kupujejo novoletne okraske, ker je njihova cena najnižja. Najboljši kupci so Američani in Avstralci, ki znajo ceniti kvalitetne čipke.

8. Ali tuji turisti že prej poznajo idrijsko čipko in z namenom nakupa pridejo v vašo trgovino ali jih najprej premami radovednost, lepa izložba in se potem odločijo za nakup?

Po navadi jim o idrijski čipki povedo turistični vodiči ko jih vodijo po Ljubljani, potem pa sami pridejo k nam.

9. Ali menite, da je idrijska čipka dovolj prepoznavna pri nas in v tujini?

Menim, da je pri nas kar dobro prepoznavna. V tujini, pa je različno, od dežele do dežele. Prepoznavna je bolj v deželah, kjer imajo bolj prisotno čipkarsko tradicijo, na primer v Franciji, Nemčiji, na Češkem in Nizozemskem.

10. Ali menite, da je idrijska čipka dovolj cenjena?

Mislím, da jo vedno bolj cenimo.

11. Ali tudi vi klekljate?

Znam klekljati, naučila me je moja mati, ki je bila zelo dobra klekljarica. Vendar pa trenutno nimam časa klekljati, ker se ukvarjam z drugimi stvarmi, s prodajo in oblikovanjem čipk, z risanjem vzorcev.

12. Kako dolgo je že odprta vaša trgovina? Imate v načrtu tudi širitev?

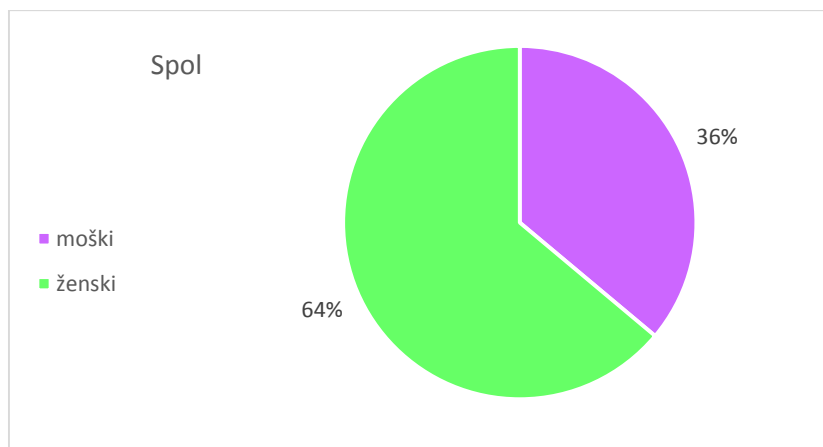
Trgovina v Ljubljani je odprta od leta 2006. V Idriji imam še eno trgovino. Širitve nimam v načrtu.

13. Kakšna je po vašem mnenju prihodnost čipke?

Vesela sem, da se klekljarsko znanje prenaša, da se številni mladi zanimajo za čipko, da se učijo klekljati. Čipka se uporablja v različne namene, se posodablja, na novo se oblikujejo vzorci, uporabljajo se novi materiali. Npr. Eva Petrič iz čipke ustvarja svoje umetniške instalacije. Čipka se uporablja celo pri arhitekturi opreme stanovanj. Pomemben pečat razvoju čipke v prihodnje daje tudi Festival idrijske čipke, kjer se srečuje tradicija z novimi trendi. Menim, da ima idrijska čipka svetlo prihodnost.

4.3 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

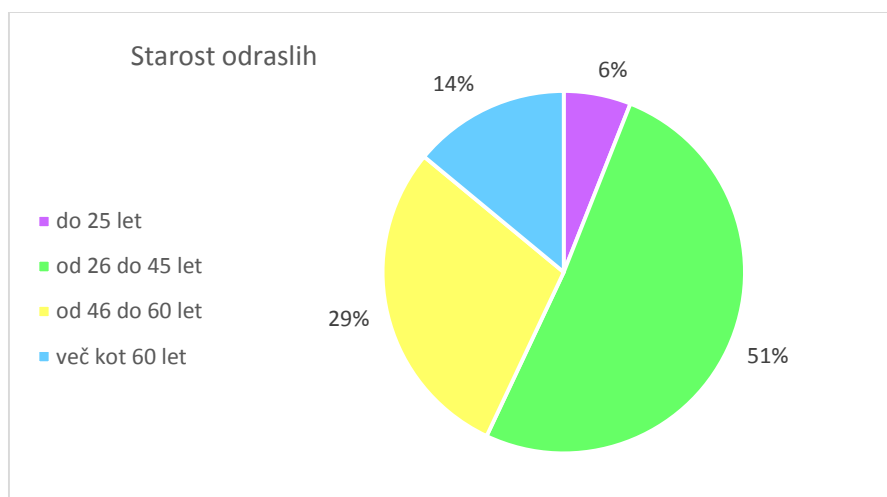
STRUKTURA PO SPOLU

Graf 1: Spol anketiranih

Graf prikazuje, koliko anketirancev je moškega spola in koliko ženskega spola. Skoraj dve tretjini vseh anketiranih je bilo ženskega spola. Med tem, ko so bili učenci enakovredno porazdeljeni po spolu, pa je velika razlika nastala pri anketiranju odraslih. Tam je na vprašalnik odgovorilo 82 % žensk in le 18 % moških.

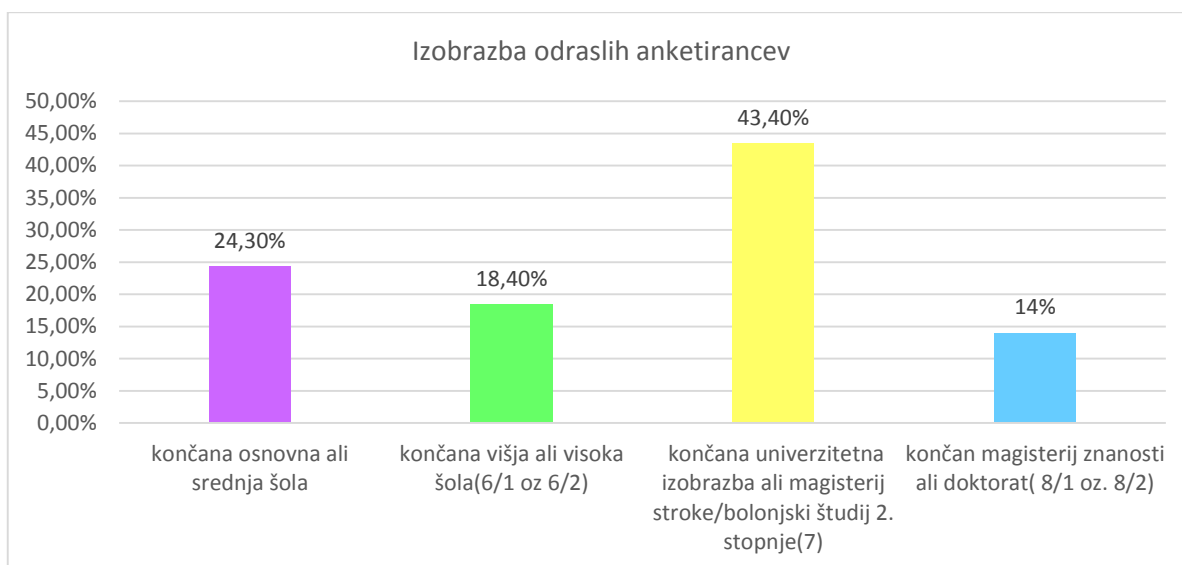
STRUKTURA STAROSTI ODRASLIH

Graf 2: Starost odraslih

Med odraslimi anketiranimi je bilo več kot polovica tistih, ki so stari med 26 in 45 let. Tretjina jih je starih med 46 in 60 let, več kot 60 let ima 14 % anketiranih, v manjšini pa so mlajši od 25 let.

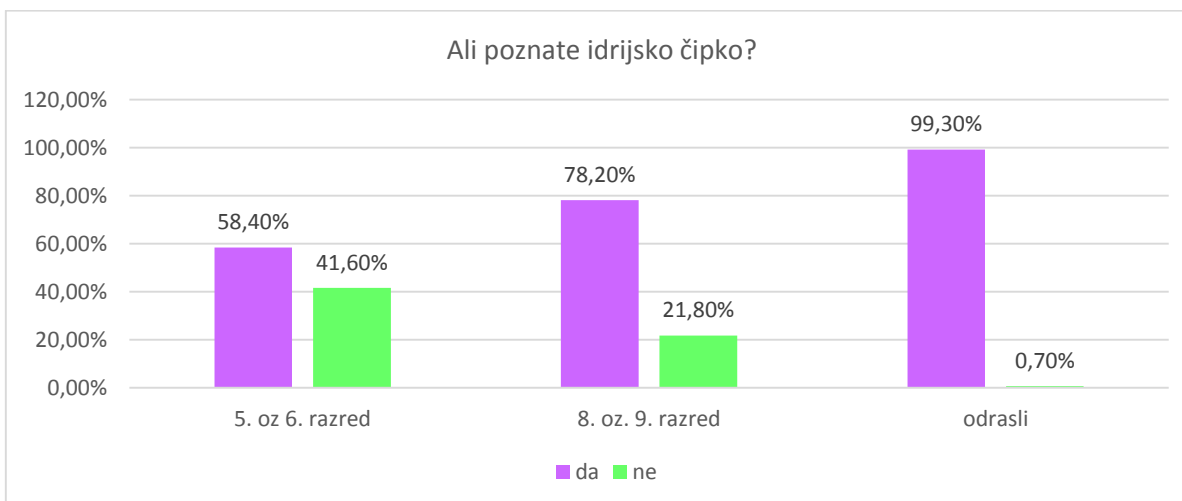
STRUKTURA IZOBRAZBE ODRSALIH

Graf 3: Izobrazba odraslih anketirancev

Odrasli anketiranci so imeli dodatno vprašanje, in sicer, kakšno izobrazbo imajo. Največ jih ima univerzitetno izobrazbo ali narejen magisterij stroke ali bolonjski študij 2. stopnje. Teh je kar 43 %. Četrtnina jih je končala osnovno oziroma srednjo šolo, petina pa višjo oziroma visoko šolo.

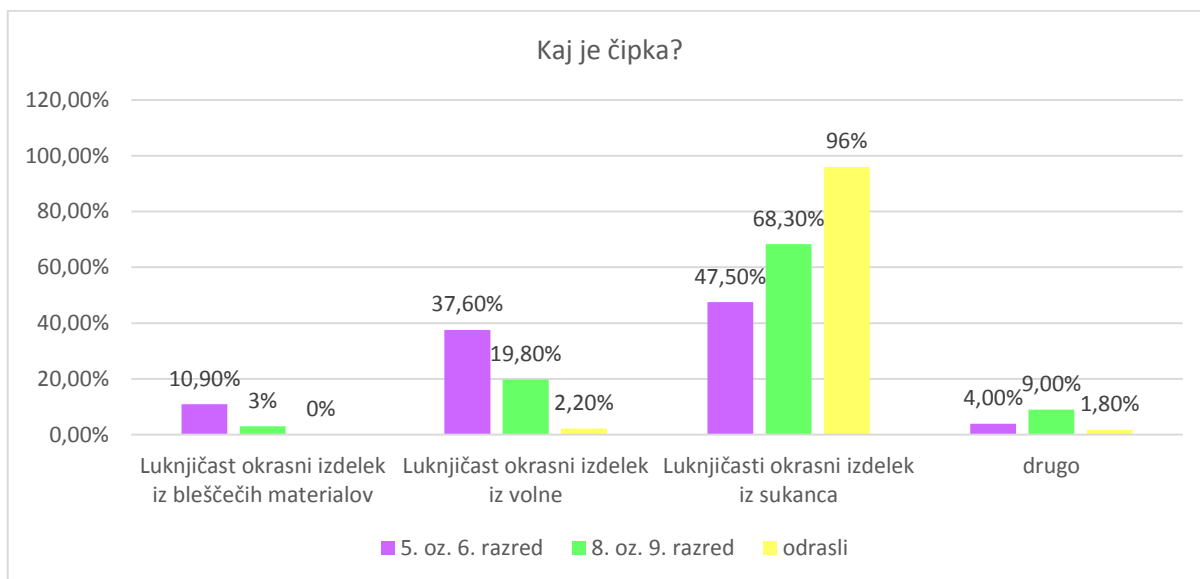
1. VPRAŠANJE

Graf 4: Poznavanje idrijske čipke

Na zgornjem grafu je prikazano, koliko anketirancev pozna idrijsko čipko. Pri osnovnošolskih anketirancih več kot polovica pozna idrijsko čipko. Med petošolci oziroma šestošolci jih je skoraj 60 %, pri osmošolcih in devetošolcih pa jih je skoraj 80 %. Pri odraslih pa samo en anketiranec od 136 ne pozna idrijske čipke.

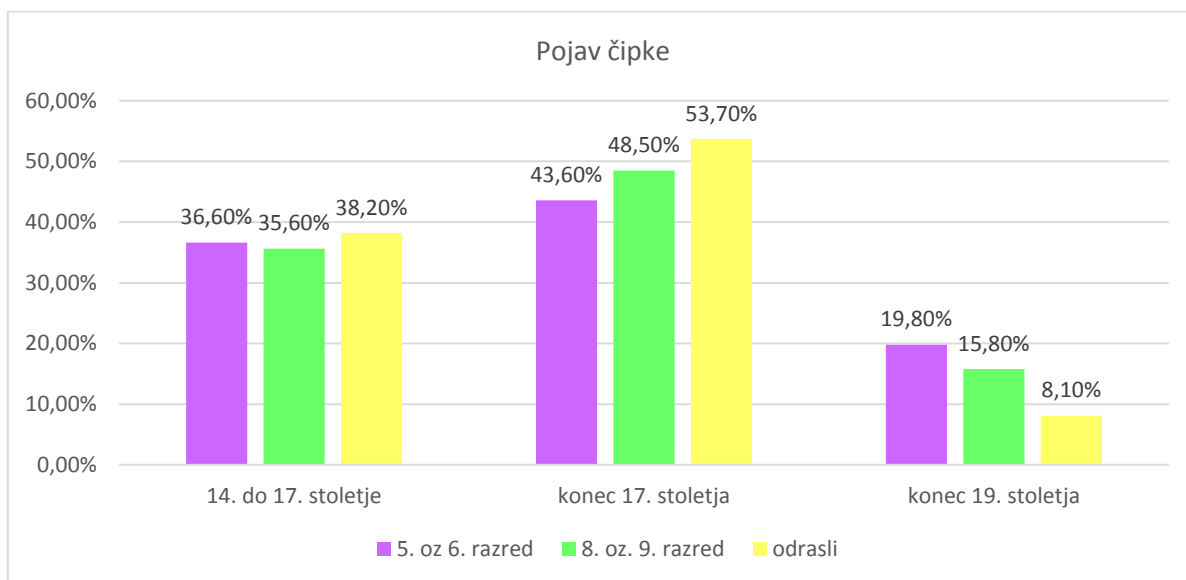
2. VPRAŠANJE

Graf 5: Poznavanje čipke

Z grafa je razvidno, da je večina anketirancev pravilno odgovorila, da je čipka luknjičasti izdelek iz sukanca. Pravilnost odgovora raste s starostjo anketirancev. Približno polovica med najmlajšimi, dve tretjini pri učencih zadnje triade in 96 % med odraslimi.

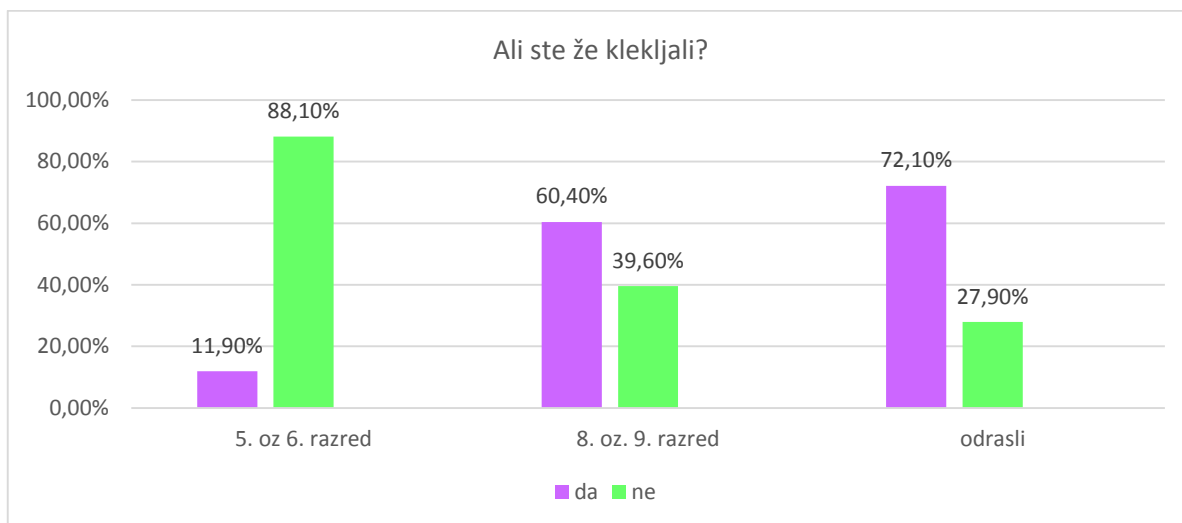
3. VPRAŠANJE

Graf 6: Kdaj se pojavi čipka

Anketiranci so morali odgovoriti na vprašanje, kdaj se je pojavila čipka. Pravilni odgovor je med 14. in 17. stoletjem, na katerega je odgovorila dobra tretjina vseh anketiranih. Sama idrijska čipka pa se je res pojavila konec 17. stoletja.

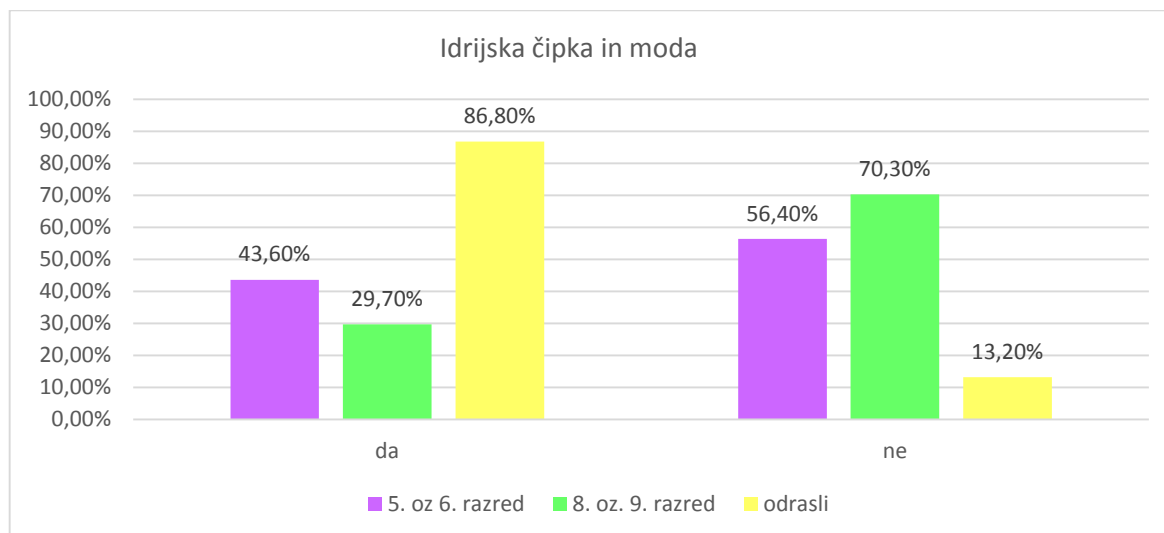
4. VPRAŠANJE

Graf 7: Obvladovanje klekljanja

Na grafu je prikazano, koliko anketirancev je že kdaj klekljalo. Pritrdilno je odgovorilo kar 12 % učencev druge triade, 60 % učencev tretje triade in približno 70 % odraslih.

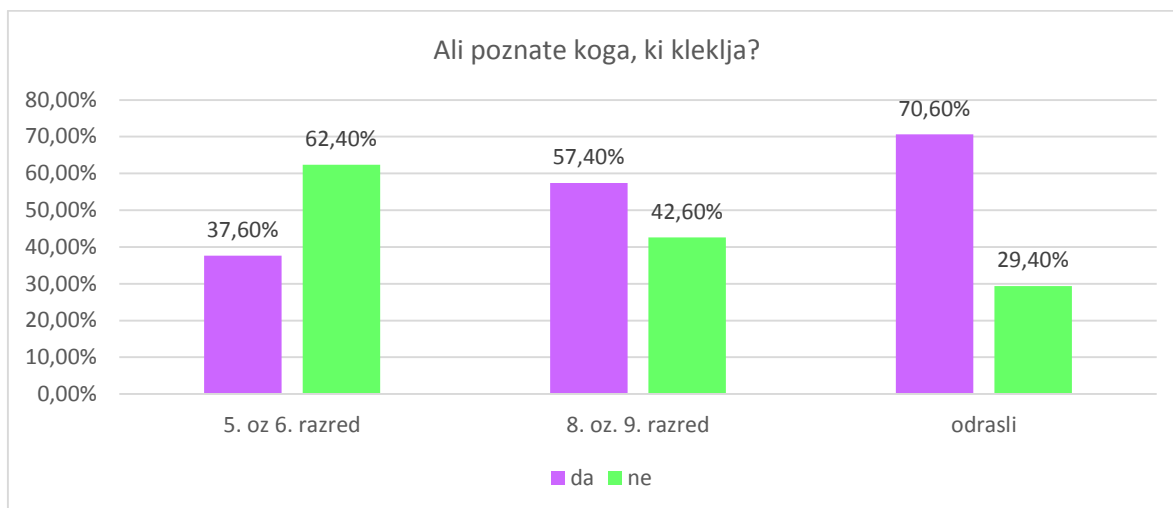
5. VPRAŠANJE

Graf 8: Povezava idrijske čipke in mode

Anketirance smo vprašali, ali se jim zdi, da idrijska čipka paše k modernim oblačilom. Več kot polovica osnovnošolskih anketirancev meni, da se idrijska čipka ne poda današnji modi. Pri odraslih pa je ravno nasprotno. Več kot tri četrtine jih meni, da idrijska čipka zelo paše k modernim oblačilom.

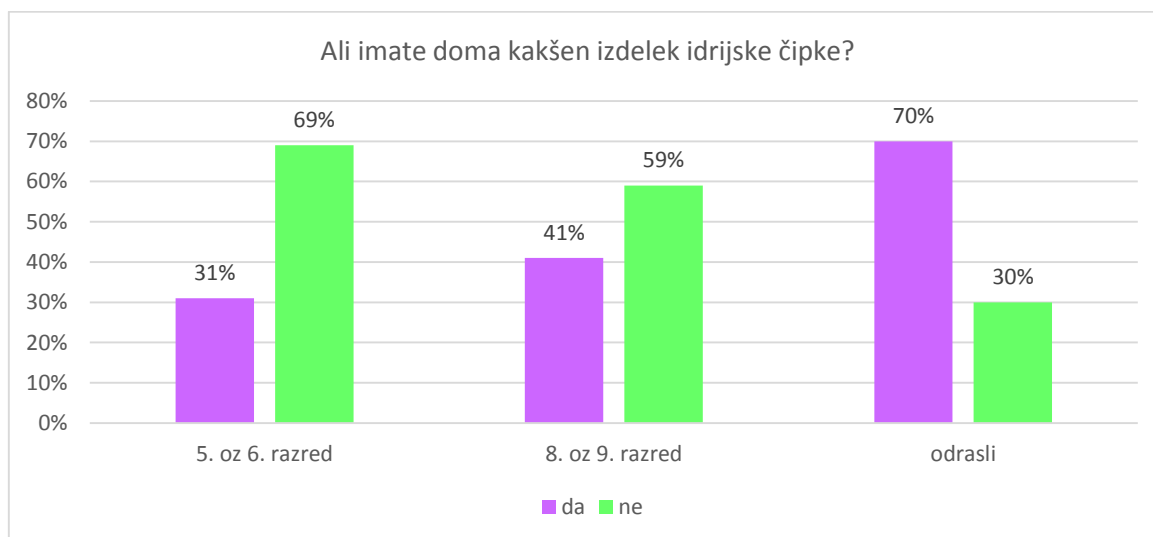
6. VPRAŠANJE

Graf 9: Poznavanje klekljarjev

Graf prikazuje ali anketiranci poznajo koga, ki kleklja. Vidimo, da anketiranci, ki obiskujejo osnovno šolo, poznajo bistveno manj ljudi, ki kleklja, kot odrasli anketiranci. Kljub temu je tudi med učenci veliko tistih, ki koga takšnega poznajo.

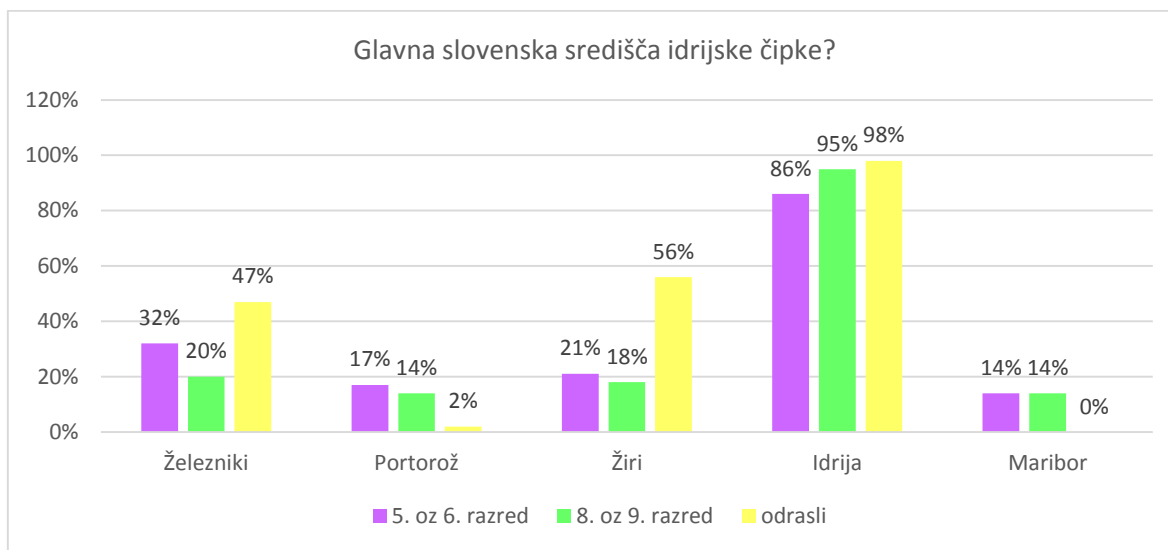
7. VPRAŠANJE

Graf 10: Posedovanje idrijske čipke

Anketiranci so morali odgovoriti na vprašanje, ali imajo doma kakšen izdelek iz idrijske čipke. Razberemo, da več približno dve tretjini osnovnošolskih anketirancev doma nima niti enega izdelka. Pri odraslih pa je ravno nasprotno. Takšnih je kar 70 %.

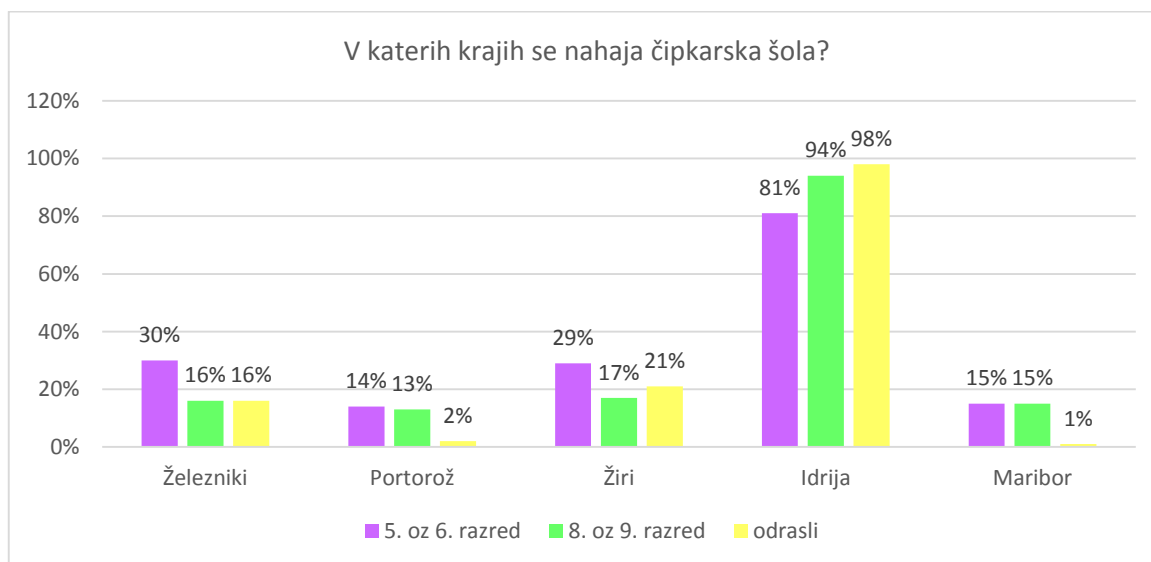
8. VPRAŠANJE

Graf 11: Središča idrijske čipke

V anketi je bilo vprašanje, katera so glavna slovenska središča idrijske čipke. Pravilni odgovori so Idrija, Žiri in Železniki. Velika večina vseh se je pravilno odločila za Idrijo, polovica odrasli je vedela tudi, da imajo dolgo tradicijo klekljanja v Žireh in Železnikih, večina učencev pa za njih ne ve.

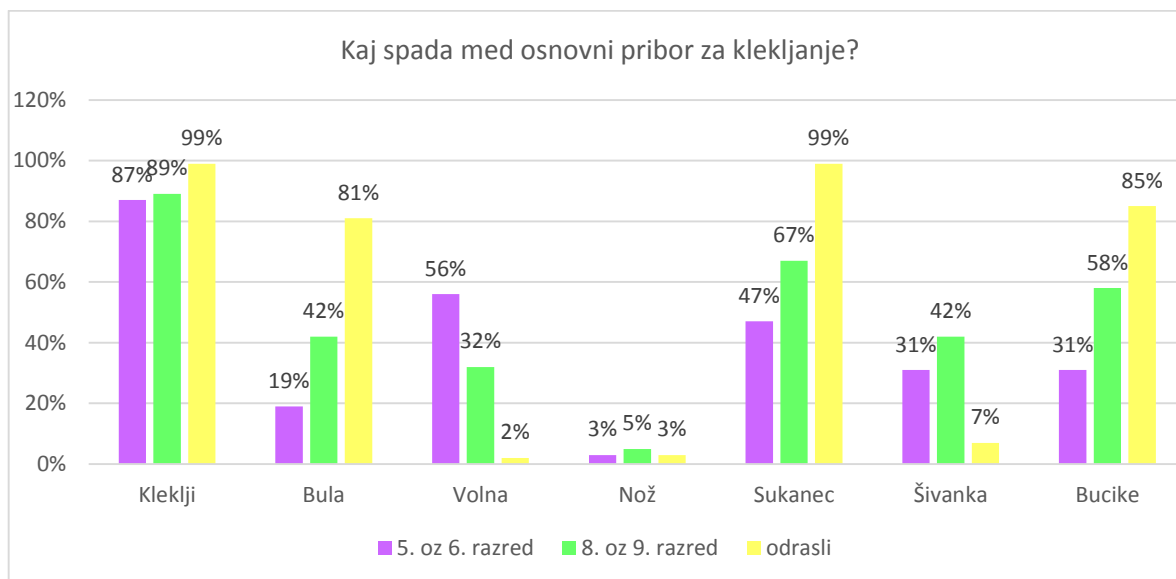
9. VPRAŠANJE

Graf 12: Šola idrijske čipke

V vseh treh središčih idrijske čipke se nahajajo tudi šole klekljanja. Večina vseh vprašanih jih je vedela za Idrijo, za oba druga kraja pa vključno z odraslimi niso vedeli. Odrasli so vedeli, da je zagotovo ni v Mariboru in Portorožu.

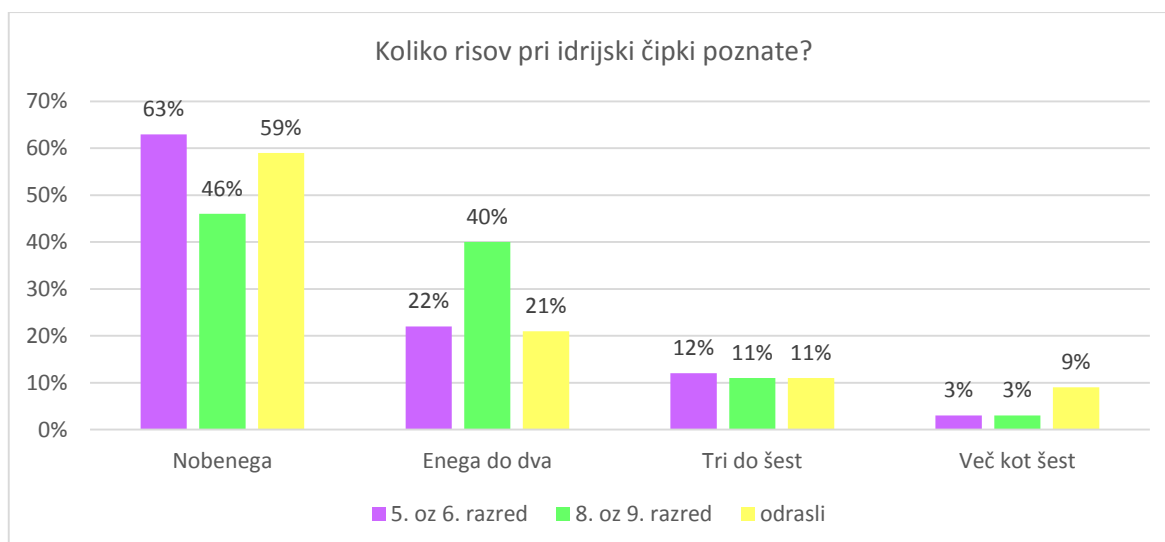
10. VPRAŠANJE

Graf 13: Pribor za klekljanje

Pravilni odgovori pri tem vprašanju so bili kleklji, bula, sukanec in bucike. Med odraslimi anketiranimi so skoraj vsi natančno vedeli za vse štiri glavne pripomočke in se tudi niso zmotili pri označevanju nepravilnih pripomočkov. Tudi velika večina učencev je vedela, da se za klekljanje potrebuje klekeljne, osmošolci in devetošolci so v dveh tretjinah primerov vedeli tudi za sukanec in bucike, medtem ko mlajši učenci tega ne vedo.

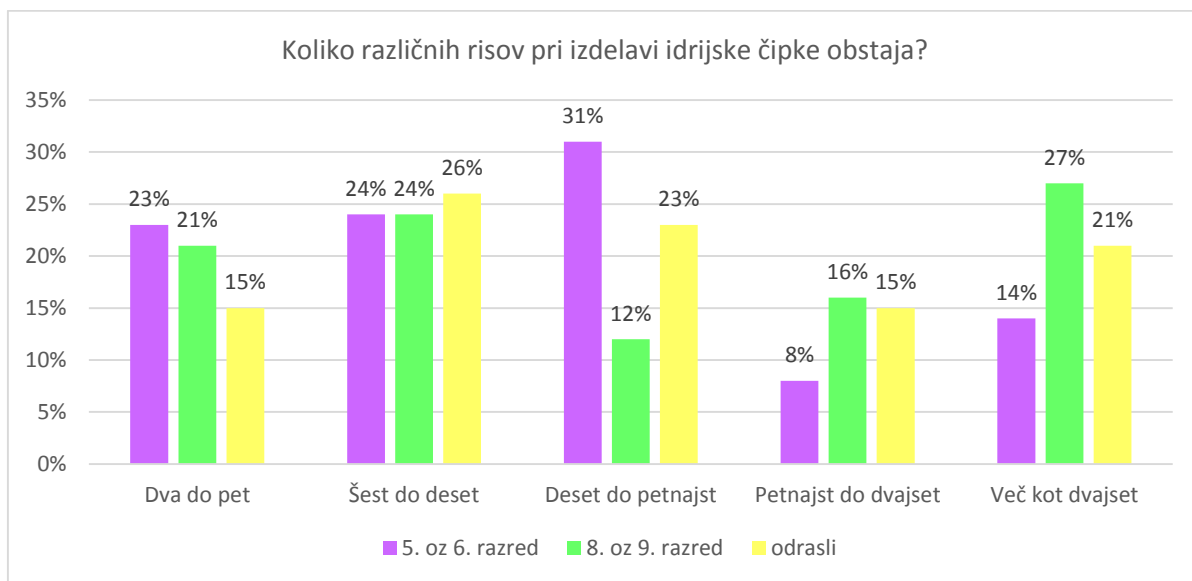
11. VPRAŠANJE

Graf 14: Risi pri idrijski čipki

Večina anketirancev ne pozna niti enega risa pri idrijski čipki. Med starejšimi učenci pa je 40 % takih, ki pozna enega.

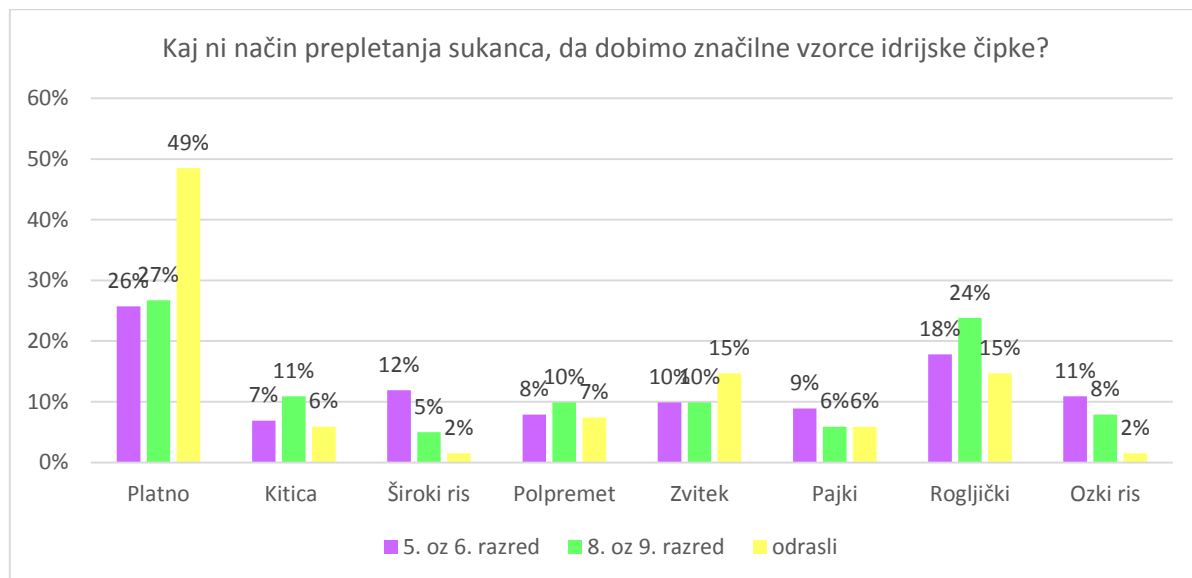
12. VPRAŠANJE

Graf 15: Število risov pri idrijski čipki

Obstaja več kot 20 različnih risov pri izdelavi idrijske čipke. Vprašani tega niso vedeli, njihovi odgovori so se enakomerno porzdeli med vse možne odgovore.

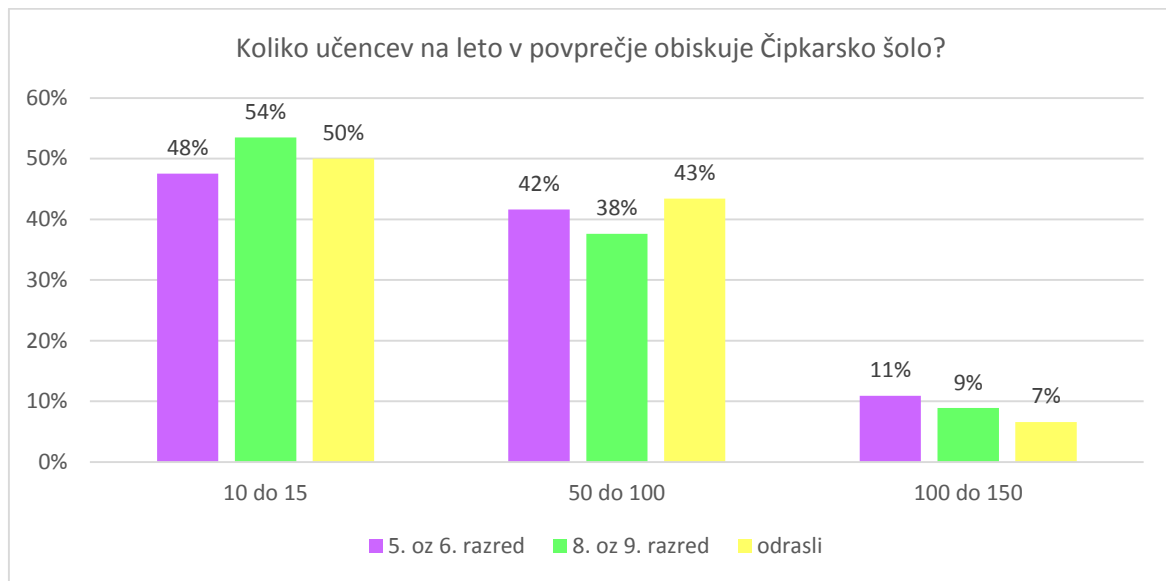
13. VPRAŠANJE

Graf 16: Prepoznavanje vzorcev idrijske čipke

Največ anketirancev se je odločilo za platno, nekaj za rogljičke in približno enako število za ostale vzorce. Edini pravilni odgovor je bil zvitek. Pravilno je na to vprašanje odgovorilo 10 % učencev in 15 % odraslih.

14. VPRAŠANJE

Graf 17: Število učencev čipkarske šole

Približno polovica anketirancev se je odločila za odgovor 10 do 15, malo manj, okrog 40 % za 50 do 100. Le malo se jih je odločilo za odgovor 100 do 150, kar pa je pravilen odgovor. Toliko učencev vsako leto vpišejo v nov letnik čipkarske šole.

4.4 UGOTOVITVE

Iz intervjujev sva ugotovili, da je potrebno pri klekljanju čipk vložiti veliko truda, časa in vztrajnosti. Imeti moraš tudi mirne roke, saj za lep izdelek ne smeš preveč hiteti, ker potem ni enakomerno zategnjen sukanec in hitro nastanejo napake. Če ti v prvem poskusu ne uspe narediti popolnega izdelka, ne smeš obupati, ampak vztrajati in vaditi, ker vaja dela mojstra. Računati moraš tudi na to, da je treba v izdelek vložiti veliko časa. In kot pravijo, čas je denar. Za izdelek, ki ga kupimo v čipkarski trgovini in je bilo zanj porabljeno veliko časa, je potrebno odšteti veliko denarja. Idrijska čipka pa je tudi kot nalašč za darilo, ker je dragocena in elegantna.

Ugotovili sva, da se idrijsko čipko uporablja tudi v današnji modi. Ko sva to izvedeli, se nama je ta izjava zdela neverjetna, ker sva si v mislih najprej zamislili moderne kratke hlače, obrobljene z idrijsko čipko. Še nikoli jih nisva videli. Potem pa sva se spomnili, da moderna oblačila, ki jih nosi mladina, niso edina moderna oblačila, ki obstajajo. Spomnili sva se, da so

na televiziji predstavili mlade slovenske modne oblikovalce, ki idrijsko čipko uporabljajo kot del svojih modnih kreacij. Tudi na maturantskih oblekah ter poročnih oblekah je mogoče videti detajle iz idrijske čipke. Idrijska čipka se torej pojavlja na oblačilih za posebne priložnosti, ki imajo tudi večjo vrednost in ceno. Pozabiti ne smeva tudi na klekljan nakit, ki je zadnja leta kar moden. Atraktivni uhani, markantne zapestnice in ogrlice, ki so ravno pravšnje za popestritev oblačil za v gledališča, poroke ali večerne zabave.

Ugotovili sva tudi, da se večina ne zaveda, kako dragocena je idrijska čipka in da je del slovenske kulturne dediščine. Nekateri se v trgovinah celo pogajajo za cene, saj se sploh ne zavedajo, koliko truda in časa je bilo vloženega v izdelek. Idrijska čipka tudi obstaja in se razvija že več stoletij. Naša dolžnost je, da jo ohranjamo. Za to skrbijo tudi čipkarske šole, nekateri ljudje pa so se naučili klekljati doma, kjer so jih učili njihovi sorodniki (mame, sestre, tete).

S pomočjo anketnega vprašalnika sva ugotovili, da večina vprašanih pozna idrijsko čipko oziroma je zanjo vsaj že slišala. Poznavanje idrijske čipke narašča s starostjo anketiranih. Vedo tudi kako naj bi idrijska čipka izgledala. Nekoliko bolj neodločni so bili pri tem, kdaj naj bi čipka nastala. Večinoma so se odločali med koncem 17. stoletja, ko se prvič omenja prav idrijsko čipko, čipke same pa so že precej starejše.

Večina mlajših učencev še nikdar ni klekljajo, klekljalo pa je že precej osmošolcev in devetošolcev, predvsem zato, ker so se udeležili tabora na Vojskem, ki ga organizira naša šola, tam pa je bilo kot del vsebin tudi klekljanje. Tudi $\frac{3}{4}$ odraslih je že kdaj prijelo v roke klekeljne in poizkusilo kako se rokuje z njimi. Prav toliko jih tudi pozna nekoga, ki kleklja in imajo doma vsaj en izdelek idrijske čipke.

Ko pridemo do bolj natančnega poznavanja dejstev o idrijski čipki, pa se zatakne. Večina jih idrijsko čipko poveže samo z Idrijo in ne z njeno širšo okolico, pa čeprav je tudi v Železnikih in Žireh središče idrijske čipke in tam obratujeta tudi šoli klekljanja. Med učenci se zatakne tudi že pri poznavanju pripomočkov za klekljanje, medtem ko odrasli vedo, kaj je potrebno za klekljanje. Katere tehnike in elemente klekljanja poznamo pa ne ve skoraj nihče od vprašanih.

4.5 POTRJEVANJE HIPOTEZ

HIPOTEZA 1: Tujci bolj pogosto kupujejo čipke kot Slovenci.

To hipotezo **potrdiva**, saj sva iz intervjuja ugotovili, da turisti, še posebej Američani in Avstralci idrijsko čipko zelo cenijo in se ne menijo za ceno. Današnji turistični vodniki turistom v Ljubljani povedo za idrijsko čipko in da je v Ljubljani trgovina idrijske čipke, ki je vredna ogleda in nakupa. Nekateri turisti se za razliko od Američanov in Avstralcev za ceno pogajajo in kupujejo poceni izdelke, a Slovenije brez idrijske čipke običajno ne zapustijo. Slovenci kupujejo idrijske čipke večinoma za darila, ker je idrijska čipka zelo dragocena in lepa, a ima svojo ceno.

HIPOTEZA 2: Klekljajo samo ženske/ dekleta.

To hipotezo **zavrneva**, saj sva na Festivalu idrijske čipke videli, da je bilo tam tudi veliko dečkov, ki so klekljali. Predstava, da klekljajo samo ženske in dekleta izvira iz časov, ko so v Idriji rudarji delali v rudniku živega srebra, žene pa so pomagale tako, da so klekljale idrijske čipke in s prodajo služile denar.

HIPOTEZA 3: Vprašani ne poznajo različnih tehnik klekljanja.

To hipotezo **potrdiva**, saj sva to izvedeli iz anket. Ko so vprašani odgovarjali in večinoma izbrali napačne odgovore. Verjetno so ugibali in izbirali odgovore po občutku.

HIPOTEZA 4: Starejši kot so anketirani več vedo o idrijski čipki.

To hipotezo **potrdiva**, ker s starostjo pridobivamo izkušnje, odrasli pa tudi hodijo v muzeje, v katerih je shranjena idrijska čipka. Odrasli so tudi vedeli pravilne odgovore na vprašanja o središčih idrijske čipke, pripomočkah za klekljanje in kako izgleda. Veliko jih je tudi že kdaj poizkusilo klekljati ali pa so čipko podarili kot darilo.

HIPOTEZA 5: Festival idrijske čipke obiskujejo večinoma starejši.

To hipotezo **zavrneva**, saj sva bili tudi midve na Festivalu idrijske čipke in sva videli ljudi vseh starosti. Večinoma so bili tam ljudje srednjih let. Prihajale so cele družine, starši so pripeljali svoje otroke. Ljudje, ki so tam klekljali, so tudi bili različnih starostnih skupin. Starejše gospe so klekljale in se pogovarjale skupaj, učenci čipkarskih šol pa so klekljali posebej.

5 ZAKLJUČEK

Z izdelavo te raziskovalne naloge sva se želeli naučiti kaj novega o idrijski čipki, njeni zgodovini, in uporabi. Pred izdelavo raziskovalne naloge nisva vedeli prav veliko o njej, le to da je del slovenske kulturne dediščine in da je lepa ter dragocena, to pa sva popravili tekom najinega raziskovanja.

Z gotovostjo lahko rečemo, da je idrijska čipka biser naše kulturne dediščine. Idrijska čipka je umetnina in je prikaz človekove ustvarjalnosti, kulturnega okolja in bogate kulturne dediščine, na katero smo v Sloveniji lahko ponosni.

Ob raziskovanju in pisanju raziskovalne naloge sva se veliko naučili o zgodovini, izdelovanju in pomenu idrijske čipke. Ugotovili sva, da učenci naše šole ne poznajo idrijske čipke oziroma samo mislijo da jo poznajo, ko pa so morali odgovoriti na vprašanja o njej pa se je pokazalo, da temu ni tako. Poznavanje idrijske čipke je pri odraslih dosti boljše. Upava, da sva z najino raziskovalno nalogo vsaj malo pripomogli k temu, da so se učenci naše šole seznanili z idrijsko čipko ter njeno izdelavo.

Izdelavo idrijske čipke so nam predstavili na šolskem taboru CŠOD Vojsko nad Idrijo. Tam sva se seznanili, kako se idrijska čipka kleklja. Naklekljali sva kitico, ki je osnova klekljanja. Pokazali so nama različne vzorce in različne motive. Ugotovili sva, da je izdelava kitice sicer preprosta, bolj zapleteni pa so drugi elementi in zahtevajo veliko ročnih spretnosti, vztrajnosti, potrpežljivosti in časa.

Klekljana čipka se je izdelovala predvsem v rudarskih središčih v Evropi kot dopolnilna dejavnost žena rudarjev. Na ta način so žene prispevale k družinskemu proračunu. V Idriji je bil rudnik živega srebra, ki je pripomogel k temu, da se je tudi v Idriji uveljavila klekljana čipka.

Idrijska čipka se je skozi stoletja razvijala in se izpopolnjevala. K njenemu razvoju in današnji podobi so pomembno prispevale čipkarske šole, zlasti čipkarska šola v Idriji. Danes daje poseben pečat čipkarstvu Čipkarski festival, ki ga vsako leto prirejajo v Idriji. Na njem se srečujejo ljubitelji čipke iz cele Slovenije. Za čipkarstvo se navdušujejo tudi mlajše generacije v čipkarskih šolah in čipkarskih krožkih. V nekaterih osnovnih šolah imajo učenci možnost izbrati klekljanje kot izbirni predmet.

V sedanjem času postaja idrijska čipka prepoznavna tudi v modnem svetu ter v svetu sodobnega oblikovanja. Idrijsko čipko pogosto kupujejo tudi turisti kot spominek.

Meniva, da je zavest o pomenu idrijske čipke kar dobra, še posebej med odraslimi, mlajši generaciji pa bi jo bilo potrebno še bolj približati. Tako bi se tudi tradicija klekljanja prenašala na mlajše generacije, saj so idrijske čipke del naše kulturne dediščine, zato je pomembno, da jo ohranjamo.

Med izdelovanjem raziskovalne naloge sva prišli tudi do spoznanja, da je v izdelavo raziskovalne naloge treba vložiti veliko več truda in časa, kot sva mislili. Imeli sva tudi težave s časom. Nisva načrtovali, kdaj bova kaj naredili in sva na koncu morali malo pohiteti pisanjem le te. Vendar sva jo s skupnimi močmi dokončali in sva ponosni na končni izdelek.

6 LITERATURA IN VIRI

Bogataj, Janez. (2002). *Rokodelski zakladi Slovenije*. Ljubljana: Kmečki glas.

Idrijska čipka: široki ris = Idrija lace: broad tape. (2012). Idrija: Gimnazija Jurija Vege, Čipkarska šola.

Leskovec, Ivana idr. (2012). *Idrijska čipka: z nitjo pisana zgodovina*. Idrija: Mestni muzej.

Marinko, Andra, Pervanja Irma in Pelhan, Aleksandra. (2010). *Idrijska čipka: geografska označba*. Idrija: Občina.

Od črte do čipke: razvoj sodobne klekljane idrijske čipke = From line to lace: the development of contemporary Idrian bobbin lace. (2009). Ljubljana: Naravoslovnotehniška fakulteta, Oddelek za tekstilstvo.

Pucer, Sonja. (2014). *Čipke*. Ljubljana: Viharnik.

Slovar slovenskega knjižnega jezika. (2005). Ljubljana: DZS.

Stanonik, Tončka. (2004). *Lučka na klekljarskih počitnicah*. Celje: Mohorjeva družba.

Svetlik, Maja in Fortuna, Metka. (2016). *Idrijska čipka. Idrijski ris in sukani ris. = Idrija lace. Idrija narrow tape lace and double stitch*. Idrija: Gimnazija Jurija Vege, Čipkarska šola.

Svetlik, Maja. (2014). *Idrijska čipka. Ozki ris = Idrija lace. Narrow cloth stitch*. Idrija: Gimnazija Jurija Vege, Čipkarska šola.

Svetlik, Maja. (2019). *Idrijska čipka. Polpremet v idrijskem risu = Idrija lace. Half stitch in Idrija narrow tape lace*. Idrija: Gimnazija Jurija Vege, Čipkarska šola.

Zavarovanje geografskega imena Idrijska čipka. (1994). Idrija: Izvršni svet SO Idrija.

Željan, Katja. (2019). Idrija na evropskem klekljarskem zemljevidu. *Gea*, 29 (7), 44–49.

Spletni viri:

Batista, Eva. (2010). *Idrijska čipka*. DEDI - digitalna enciklopedija naravne in kulturne dediščine na Slovenskem. Pridobljeno s <http://www.dedi.si/dediscina/46-idrijska-cipka>.

Idrijska čipka. (2020). Pridobljeno s <http://www.idrijskacipka.si/idrijska-cipka>.

Idrijska čipka. (30. 11. 2018), Pridobljeno s https://sl.wikipedia.org/wiki/Idrijska_%C4%8Dipka.

Intihar, Anja. (15. 6. 2019). Od čevljev za Bena Afflecka do zibelke za princa Georgea. *Delo*. Pridobljeno s <https://www.delo.si/lokalno/primorska-in-notranjska/od-cevljev-za-bena-afflecka-do-zibelke-za-princa-georgea-195418.html>.

Kulturna dediščina. (2020). Pridobljeno s <https://kulturnadediscina.si/about/cipkarstvo/>.

Nesnovna kulturna dediščina. (2011). Pridobljeno s <https://kulturnadediscina.si/about/cipkarstvo/>.

Urh, Jelka. (maj 1940). Čipkarstvo - naša narodna obrt. *Vertec*, 70 (9), 340-341. Pridobljeno s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-78O5JDYW>.

Slikovni viri:

Slika1: Srčkovke nastale v 19. stoletju. Pridobljeno 25. 2. 2020 s <https://www.etno-muzej.si/sl/digitalne-zbirke/idrija/f0000031048>.

Slika 2: Čipka iz Valvasorjeve grobnice. Pridobljeno 25. 2. 2020 s <https://www.rtv slo.si/moja-generacija/cipka-iz-valvasorjeve-grobnice-tako-krhka-da-bo-na-ogled-le-nekaj-dni/396054>.

Slika 3: Karolina Lapajne. Pridobljeno 25. 2. 2020 s <https://www.geni.com/people/Karolina-Lapajne/6000000007272886007>.

Slika 4: Učenke v šoli klekljanja leta 1912. Pridobljeno 25. 2. 2020 s <https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/item/najpomembnejša-postranska-stvar-na-svetu-zgodbe-o-klekljani-cipki-na-krasu.html>.

Slika 5: Kleklanje. Pridobljeno 25. 2. 2020 s <https://www.radio-odeon.com/novice/klekljanje-pod-krosnjo/>.

Slika 6: Pari Klekljev. Pridobljeno 25. 2. 2020 s <http://www.lacespace.org/2013/11/gradivo-za-instalacijo-v-poklon.html>.

Slika 7: Blazina za klekljanje ali bula. Pridobljeno 25. 2. 2020 s <https://idrijska-cipka.moja-kosarica.si/>.

Slika 8: Košara za blazino. Pridobljeno 25. 2. 2020 s <https://idrijska-cipka.moja-kosarica.si/>.

Slika 9: Različne oblike klekljev. Lastna fotografija posneta 16. 6. 2019.

Slika 10: Bombažni sukanec. Pridobljeno 25. 2. 2020 s <https://idrijska-cipka.moja-kosarica.si/>

Slika 11: Vzorec čipke. Pridobljeno 25. 2. 2020 s <https://www.pinterest.com/pin/54817320445407533/>

Slika 12: Šal podarjen ameriški državni sekretarki Condoleezi Rice. Pridobljeno 25. 2. 2020 s

Slika 13: Klekljane zapestnice. Pridobljeno 25. 2. 2020 s http://festivalidrijskecipke.si/default.asp?mid=sl&pid=modul_it&wid=13959.

Slika 14: Na festivalu idrijske čipke. Lastna fotografija posneta 16. 6. 2019.

Slika 15: Označba porekla. Pridobljeno 25. 2. 2020 s <https://publishwall.si/vfokusu/post/400125/tradicionalna-idrijska-cipka-ne-bo-pozabljena>.

7 PRILOGE

7.1 VPRAŠALNIK ZA GOSPO OLGO FERJANČIČ

1. Se nam lahko na kratko predstavite?
2. Kdo vas je navdušil za klekljanje in koliko ste bili stari ko ste začeli klekljati?
3. Kdo vas je naučil klekljati?
4. Ali se spominjate kateri je bil vaš prvi klekljan izdelek?
5. Naklekljali ste veliko izdelkov. Na katerega ste najbolj ponosni in koliko časa ste potrebovali, da ste ga izdelali?
6. Katera je vaša najljubša tehnika klekljanja?
7. Mnogo let ste poučevali klekljanje v osnovni šoli. Kaj vas je spodbudilo k temu?
8. Ali se učili tudi odrasle?
9. Klekljanje se zdi bolj žensko opravilo. Ali ste klekljanja učili tudi fante?
10. Klekljanje se zdi zapleteno ročno delo. Ali je potrebno dolgotrajno učenje, da nastane preprost prtič?
11. Ali se vam zdi, da zanimanje za klekljanje narašča? Kaj je po vašem mnenju vzrok za to?
12. Ali še vedno klekljate?

7.2 VPRAŠALNIK ZA GOSPO IRMO VONČINA, LASTNICO TRGOVINE GALERIJA IDRIJSKE ČIPKE

1. Katere izdelke prodajate v vaši trgovini?
2. Kateri je vaš najbolj prodajani artikel?
3. Ali imate stalne dobavitelje?
4. Ali imate kakšen kriterij, po katerem izbirate, katere čipke boste prodajali?
5. Ali veste za kakšne namene pri vas kupci kupujejo čipke?
6. Kakšne so cene?
7. Kdo so kupci?
8. Ali tuji turisti že prej poznajo idrijsko čipko in z namenom nakupa pridejo v vašo trgovino ali jih najprej premami radovednost, lepa izložba in se potem odločijo za nakup?
9. Ali menite, da je idrijska čipka dovolj prepoznavna pri nas in v tujini?
10. Ali menite, da je idrijska čipka dovolj cenjena?

11. Ali tudi vi klekljate?
12. Kako dolgo je že odprta vaša trgovina? Imate v načrtu tudi širitev?
13. Kakšna je po vašem mnenju prihodnost čipke?

7.3 ANKETNI VPRAŠALNIK

Idrijska čipka - mnogo več kot le okras

Pozdravljeni!

Sva Veronika Kolmanič in Pia Prešeren, učenki 7. razreda. Letos izdelujeva raziskovalno nalogo z naslovom "Idrijska čipka - mnogo več kot le okras" in bi pri raziskovanju potrebovali vašo pomoč. Pred vami je anketa s 14. kratkimi vprašanji o poznavanju Idrijske čipke. Zelo vama bova hvaležni, če boste anketo izpolnili. Hvala

Spol *

- Moški
- Ženski

Starost *

- do 25 let
- od 26 do 45 let
- od 46 do 60 let
- več kot 60 let

Izobrazba *

- Končana osnovna ali srednja šola
- Končana višja ali visoka šola (6/1 oz. 6/2)
- Končana univerzitetna izobrazba ali magisterij stroke/bolonjski študij 2. stopnje (7)
- Končan magisterij znanosti ali doktorat (8/1 oz. 8/2)

1. Ste že slišali za idrijsko čipko? *

- Da
- Ne

2. Kaj je čipka? *

- Luknjičast okrasni izdelek iz bleščečih materialov
- Luknjičast okrasni izdelek iz volne
- Luknjičast okrasni izdelek iz sukanca
- Drugo ...

3. Ali ste že kdaj klekljali? *

- Da
- Ne

4. V katerem obdobju se je pojavila čipka? *

- 14. do 17. stoletje
- Konec 17. stoletja
- Konec 19. stoletja

5. Ali se vam zdi, da se idrijska čipka poda modernim oblačilom? *

Da

Ne

6. Ali poznate koga, ki kleklja? *

Da

Ne

7. Ali imate doma kakšen izdelek idrijske čipke? *

Da

Ne

8. Katera so glavna slovenska središča idrijske čipke? (več možnih odgovorov) *

Železniki

Portorož

Žiri

Idrija

Maribor

9. V katerih krajih se nahaja Čipkarska šola? (več možnih odgovorov) *

Železniki

Portorož

Žiri

Idrija

Maribor

10. Kaj med spodaj naštetim spada med osnovni pribor za kleklanje? (več možnih odgovorov) *

- Kleklji
- Bula
- Volna
- Nož
- Sukanec
- Šivanka
- Bucike

10. Koliko različnih načinov prepletanja klekeljnov (risov) pri idrijski čipki poznate? *

- Nobenega
- Enega do dva
- Tri do šest
- Več kot šest

12. Koliko različnih načinov prepletanja klekeljnov (risov) pri izdelavi idrijske čipke obstaja? *

- Dva do pet
- Šest do deset
- Deset do petnajst
- Petnajst do dvajset
- Več kot dvajset

13. Kaj od spodaj naštetega NI način prepletanja sukanca (ris), da dobimo značilne vzorce idrijske čipke? *

- Platno
- Kitica
- Široki ris
- Polpremet
- Zvitek
- Pajki
- Rogljički
- Ozki ris

14. Koliko učencev na leto po vašem mnenju v povprečju obiskuje Čipkarsko šolo? *

- 10 do 15
- 50 do 100
- 100 do 150